

en schijnt op die goen die sin-
digen Daer om en laet ons
niet murmurere noch in
tribulacie onse lidsamhert v-
liesen **O**p dat wy van got de
herre niet vrees worpe noch
vstoete en werden Want
niemant en is lydens weert
dan die dat mytter herten
begeret **E**n laet ons seggen
tot onse herre mytte heiligen
ghet dandt **H**er ick by bereit
tot mynen geesselen **G**ebet
Here **I**hu x^e die opte berch
myt dyn discipule biste op
geclome **O**p dattu soldes leer-
en die hocheyde der dochden
al daer du die salicheide en
hoeghe dochde geleert hebste
En die loene yeghelicke mysche
betamende gelaest hebste **G**e-
ue my broesche mynsche dat
it hoer dyn stymie neersleut
syn moit by oeffenynge der
dochde vdiert toe hebij **O**p
dat it dy ontfermede dat
loen out vtrige **H**er doir dat
it den loen nen merckende
dat werck des loens niet en
wenget mer die haep der
ewiger salicheit moit i my
vsuet die pyne der tegen-
waerdiger medicinē en die
moit ontstetke tot snelheit
des werckes **M**act my ar-
me mysche nu salich in salich-
heden des weges hier in gra-
tie en nae maels salich i sal-

heden des hemelsche lants in
glorie **A**me **V**oe hem die
prelate en herre schuldich sy
toe hebij **E**n dat xpus niet
getome en was om die wet
toe ontbynde mer om toe
vullē **D**at xxxi capittel

Oort daer nae als die
uene he syn apostele
geuoet en gesteret
had om tribulacie en perse-
cucie toe lyden

Voe ghelickij sy by vier dyn-
gen op dat sy toe beter ge-
moit solde syn **S**echt of hy
segge wolde gi moit manlic
lyde als me v voolge sal wat
gy salt wesen vangenfers
van alle wercke **E**n spigele
van guede exempelen onder
den mynsche **E**n hi seide voort
Gy sydt dat salt der eerde
dat is gi salt die heilige sa-
cramente den mysche i my
geloene genē sonder wilck
die mwendige mynsche niet
meer onder halten en mach
werde **D**an dat vleisch sond-
sact want als dat sact de
vleische ontbrecket soe ver-
derft dat goen dat gesactē
is **V**oldet gy niet volstan-
dich int lyden wesen die al-
tyt by my gerveft sydt **D**ie
wileke my wonderlike
wercke dagelick siende sydt
wat soldē dan die ander
vremdeschacpken doen

sympel

En hi seide voort **E**n seide vor
sydt dat licht der werlt mē
en mach geyn stat staende
op eyne berch bedeckē m
soe damge maniere dat mē
sy nyet en solde moegē sien
En nyemant die wys is en
vstandich is onstrectt eyn
kanteerne oft keerse en seet
sy onder ey vat om dat mē
daer by syet syn en mach
Die mynsche **W**oe vstrac
ick dnt **S**criptura **D**ie
gebndide **I**hus wolde syne
apostelē en alle prelātē nae
hem luyde inder heiliger
kerckē toe comēde hert en
mout genē **E**n out leere woe
dat sy hem schuldich syn toe
heby **I**n henet ierste gesent
En sydt dat saelt der eerde
want by dē saelt soe werde
betrecken wise volstantige
werckē **W**ant gelick dat salt
dat vleische oft vysche onder
haelt van oreyneheit **D**oe
onder halt die wysheit i vol
stantigē dochtē **D**at wilke
alle prelātē schuldich sy toe
heby **E**n aldus als sy guede
werckē doende syn soe sy sy
dat licht der werlt dē mysche
vur gaende in dochtē **G**elit
eyn keerse by nachte die
vur gaet oerē volger vlicht
Doe werde die ondersatē ver
licht mytē clare vurganck

+ dochtelike rōckē dat volck in

van oerē prelātē **E**n out als
ey prelātē wael leuet woe
heymelick woe bedert hi dat
dort syn onder saetē wortet
betant **T**en is geyn noit dat
hi hem seluē payse oft segge
doet als ick doe **D**ie dochtē
en dochtelike werckē die toe
nē hem seluē gelick eyn stat
staende op eyne hoeftē berch
mē en mach sy nyet bedeckē
En daer om eyn prelātē die
wilke die wysheit gudet
heeft en die heilige schrift
dageliker leest en vstract die
sal sy synē onder saetē synē
schaepkens leere en predic
ken **W**ant anders soe wer
gelick die eyn kerse ontsleke
hadde **I**nd vberchden sy ond
eyn vat wat dat licht van
der kerse en solde nyemant
gebruckē **E**n als en prelātē
dat wort gatz **P**redickt
soe stelt hi syn wysheit ende
gracie gatz om dat graue
vstant van synē ondersaten
toe vlichtē **G**elicker wys als
mē ey keerse settet op eyne
candelē om toe vlichtē al
die goeyn die mit huyb syn
En daer om seide die gebn
dide hē **I**hus **D**iet wael toe
dat vlichtē in soe damge ma
niere sy lachtende vur den
volcke dat sy v guede werckē
syn en vstaen moegē nyet
in ypocrytscop **M**er reyn en
sonder veynsen **O**p dat sy woe

inwē vader inden hemel glo-
 rifieren danckē en lanē mo-
 gen. **E**n al dat doer inwē ghe-
 de werckē en leere. **E**n als
 die gebūde ihus syn disa-
 pulen aldus gesteret en ge-
 leert hadde. **I**nd bysonder dat
 sy die waerheit mit openbaer
 predickē solde. **D**oe heeft hy
 sy noch voerder wille sterckē
 en allen twifel wt oere her-
 ten wille nemē in dat geyn
 dat sy solden moeghe gedyn-
 tē of hy den ioetsche wet en
 die pphete sien vande heilige
 vaderē en pphete toe myet had-
 dē wyllē doen. **E**n heeft vnr
 gesent aldus.

En wylt myet meynē dat ic
 hier opter eerde gecomē by
 dat ic die wet toe wetē doer
 my van moyses en dē pphete
 vgegeue yt toe myet solde
 willen doen. **I**ck en byn myet
 gecomē om die wet toe ont-
 doen oft toe myet toe doen.
Mer ic byn gecomē om toe
 vol doen. **T**oe wetē toe onder-
 haldē in al dat in die x geba-
 dē gescreuē staet want die
 wet die is van noede toe
 bliuē en sal ewichke bliuē.
Ick seg v vnr waer alsoe lan-
 ge als die werlt en die loey
 des hemels in desen natuer-
 like tegemwaerdighe lope
 sal bliuē staen soe en sal ey-
 wota of ey apex dat is ey i

of een puntke van ey stipe
 ken inden schreffe des wets
 myet vgaen of achter blyuē
 van deser wet ter tyt toe
 dat yt al vūlt sal wesen toe
 wetē dat in die wet en by dē
 pphete gesprackē is. **E**n daer-
 om soe wie dattet mynste vā
 dē gebaede in die wet is brec-
 kende myt wardē oft myt
 werckē. **H**y sal die mynste
 in dat rick der hemelē ge-
 reckent werdē. **T**oe wetten
 hi sal onder den engelē en
 dē heilige vaderē sante en
 santynē vnr myet dat ic
 myet gereckent wesen. **M**er
 soe wie dat nae dē gebaede
 der wet is leuende. **E**n alsoe
 toe leuē den anderē myt
 werckē en myt waerden
 is leerende. **D**ese sal groet
 in dat rick der hemelē ge-
 noemt en gehalden wesen.

Ick segge v vnr. **O**
 waer ten sy dat uwe recht-
 uerheit aūloeye en haue
 ghaet haue der scriben en
 pharizeen dat is den meesters
 en geleerde van der wet.
Want sy seggē wael en en
 beleuens myet gy en sul't
 in dat rick der hemelē myet
 in gaen. **E**n oic want die
~~want die~~ opinie van den
 ioetsche meesters was als
 datter nyemant en sundige
 mytter herte ten was dattet

werck volbracht was seggende
de dattet sunde was doot toe
slaen **M**er dattet geyn sunde
en was yemants doot toe
begerē als dat werck myt
en geschiedē of volbracht
en worde **E**n op dat die ~~apo~~
apostelen en discipulē toe
vullē soldē moegē vstaen
die meyminge vā **I**hu toe we
tē dat hi myt getomē en was
die wet toe ontdoen mer om
toe vualle **D**oe wolde hi sy
m dat ~~wat~~ vlichtē en seiden
Gy hebt gehoert m die alde
wet dat is m die x gebacē
gatz dat daer vbaedē is
en geseit wort **D**u en sal
nyemāt doot slaen **I**nd soe
wie dat yemant doet slaet
dat hi daer om schuldich is
voerdelt toe wesen toe wetē
om oet toe steruē **I**ck en seg
ge hier myt tegens of en
stelle soe dancly gebot myt
af **M**er ic segge noch veel
meer want ic vualle en v
clare en vbiede die sake daer
wt dat doot slege spruyten
de syn **E**n segge **D**oe wie
dat hē op synē broder dat
is op synē enē naste vtozt
toe wetē myt mwendigē
hate consenterende daer
m om den toe brenge toe
wercke oft toe pas quame

dat hi m vwoonē oft sculdich
is vordelt toe wesen totter
ewiger doot **E**n is dat hi
myt onwerdige of taern
gē moede tot synē broder
seit **K**athja hi sal daer o
schuldich syn dē raet **D**at
is datynē aā hem toe rade
gaen **W**oe swaerlike mē
hem pyngē **E**n soe wie
dat synē broder seit geck
of sot dat is m vsmade
nisse syns ysoens **H**i sal
daer om werdich syn des
ewigē vnuē **D**ie mynsche
wat is toe segge **K**athja
Scriptura **I**t is nae die hee
breusche tale eyn waert vā
onwerdicheit **G**elick of e
m wolde segge **K**athys of
der gelickē **D**u salts merke
dat die gebūde toenet hier
drie dyngē of manere vā
taern **D**ie eē die wt quad
hertē spruytende is **D**ie
anderde die wt haest comt
daer consent m geuende
Ind dese is oit dootlick **E**n
die derde alst dat wort wt
houde synē oersprongē
nemt hē seluē wiser ende
groeter toe make dan
synē enē mysche **E**n synē
enē mynschen toe oerdelē
dwaes en geck toe wesen
In den wilckē die wylheit

gatz gestort is Die myſche
 is toern dā alty doetliche
 ſunde Scriptura ¶ Du
 ſalts vſtaen eerſte wat toer
 is toern nae ſonnyger philo
 ſophy vſtaende is vſellynge
 oft vlyetinge van bloede
 ¶ Eemige heilige leerers die
 ſegge dattet eyn appetyt en
 begerlicheit van wrack ¶ En
 rechtidige wrack toe begerē
 van gade gedaen toe werke
 nae getugē der redelicheit
 en is geyn ſunde ¶ Mer ſoe
 wāneer dat eyn begerende
 is myt volen conſente wrack
 toe hebē ſonder redeliche ſa
 ke daer toe hebende oft mer
 dan die vdiensle ſyn oft bntē
 behoerlike manere van
 iuſtie oft gerechticheit ¶ Of
 myet tot eyn dochteliche eyn
 de ſoe iſt doetliche ſunde ¶ En
 wt deſen ſoe ſeit die gebūdi
 de Ihuſ vort iſt ſeit hi dattu
 ten altaer gaen wolt om
 gade dyn offerhande toe doe
 ¶ En dattet dy als dan in den
 ſyne comet dattu myt dynē
 broder toe wetē dynē euen
 myſche iſt wtſtande hebbe
 legget dy gyste en offerhande
 neder vnr dē altaer ¶ En gack
 en vlyet en vſoent di myt
 dynē broder ¶ En dat gedaen
 ſynde ſoe offer dan dyn offer
 hande ¶ Redelick iſt want got
 en outfaet geyn offer hande

der geenre die buytē die car
 tate en in haet ſtande ſyn
 ¶ En daer om iſt noit als wi
 gade offer hande wille doen
 dat wi dat onrecht al toe
 mēre weder kiere ¶ En dē
 goenē myt wardē en iwert
 kē beterynge doen den wi
 myt woerdē oft werckē gebroecht
 brackē oft myſdaen hebbe

¶ En daer om ſoe D
 raet die ſuete Ihuſ ſeggende
 als du in dē wege dē leuē
 biſte myt dynē aduerſant
 dyn weder partie toe wete
 Daer du yt teſe hebbe ſoe
 ſaltu di gerynge myt hem
 vengē ¶ Op dat hi dy dē richt
 myet an en leuer dat is dat
 hi geyn ſake en ſy dattu an
 geleuert werdes in dē oerdel
 ¶ En die richter dy ſynē diena
 re myet in handē en geuen
 dat is dē quade dunel die w
 wilke dy in die geuēckemſſe
 en kercker der hellē treckt
 Iek ſegge dy vnr waer iſt dat
 bet alſoe geſchuet du en ſalt
 wt de geuēckemſſe myet cō
 mē ter tijt toe dattu totter
 wterſter penetenciē vol dāc
 ſalt hebē dat is nimmermer

Meditacie en Leermge

¶ Wt deſen is toe merckē woe
 die ſuete hē breckende is die
 wortelē en die fonteynē doer
 wilke die brodeliche myne
 pleget gedoet toe werde en

ons naer stelt vmanēde is
om ons toe samē toe bynden
mytē banden der mynen
op dat wi op malcanderen
nyet taerndy en worde **Mer**
voel mer wort vbaedē alde
oft valderdē toern oft haet
dan persche taern **Daer** af
spredt Augustin? aldus **Ist**
dattet nyet geest oerist en
is taormdy toe werdē op on
sen mede broder **Oft** tot hem
toe segge **hachja** of geck voel
my ist geoeleest yt toe haldē
mt herte daer by dat die on
werdicheit in haet vkeer
En daer om wt dē soe sluyt
hi dat die goen die mē al
taer sy is herte offerē wil
eemge gyste des herte des
mondes of des wercks **Het**
sy gebet of lof offerhande
oft aelmissē oft leeringe **Oft**
emge ander geestelike oft
lichamelike gane **Die** sal hē
eerste vsoenē myt synē ene
naeste die by hem gequetst
is of vtaert myt waerde
of myt werckē oft schade
geestelike oft lichamelike
Mer op yst toe wetē ist toe
wetē datmē die tegenwaer
dicheit des geyne licht hebē
mach den mē vtoert heeft
Doe sal mē lichamelike tot
hem gaen en mynlike om
genade liddē en ghenoch doe
Het en waer dattet soe ge

legen waer **Dat** meer **quaets**
daer wt mocht comē
soe sal mē dat doe by raede
en myddel vā guedē geeste
like oft kerstelike myschen
En yst soe dat syn tegenwaer
dicheit nyet licht toe hebbē
en is **Doe** sal mē tot hē gaen
mytter herte toe wetē myt
mynlike en oitmoediger
begertē **En** myt op sat hem
toe voldoen in bequame ty
dē en steden **En** yst dat ne
mant myt achter spracken
synē ene naeste benamē heft
synē fame oft guedē name
Doe moet hi vsoenē weder
kerēde synē fame in des ge
lies oft hi genamē hadde sy
tytlick guet **Wort** die wāt
die iode hadde ey opinie op
dat goen dat aū spel in die
wet vbadē is seggende dat
myemāt in dat stuck en sim
dicht **Ten** sy dat hi dat werck
volbrachtē of ten mynlike dat
hi myt osuere talle of kus
sē sy beste daer toe doede oft
bewisende waer **Daer** om
die gebēdide **Ihū** en vboede
nyet alleyn assulke bewys
ge van oecupheit **Mer** hi seit
En hebt gehoert dat in die
alde wet geset is **Du** en salt
geyn aū spel doe en is segge
soe wie dat en wyff nē siet
en die begerende is **Dat** is
toe haldē als myt oer aū spl

gedaen toe liebi Die mynsche
dat is soedlicken Scriptu
 It is toe vstaen als ey man
 ey wyf in soe damghe schyn
 siet soe dat hi in ganser mey
 nige en myt consente wael
 wolde Dat hi myt oer myf
 doen mochte Of dat hi hem
 daer toe geuet in soe damger
 manere dat hi wege aendyt
 kende Woe dat hi daer toe
 comē sal In dat getael soe
 sundiget hi altyt dootlickē
Die alde wet die vdoemt dat
werck Die nye wet die vdoemt
die wortel des wercks Gre
gori seit daer om sullē wy
 ons hier op versien want
 mē en sal myt aensien dat
 goen dat nyet georleest en is
 toe begerē En om hier in toe
 versien soe heeft die ewige
 wysheit gegeue syne discipu
 lē en ons allē raet tegene
 dese crancheit en sent Ist dat
dyn rechter oge dy scādalyze als
ert dat is dattet sake sy vā
dynre sinde werpt dat oge
rot It is dy beter dattu vhesen
eyn van dyne ledē Dan dat
dyn ghehele licham geworpe
worde in die pyne des ewige
vuyrs En yst dat dyn rechter
hant dy scādalyzeert smyt sy
af en werpe sy van dy yt is
dy beter eyn lyt toe vhesen
dan dat gheheel licham gae
in dat ewige vuur Die myf

Woe sal ic dyt vstaen sal
 eyn mysche syn lit van syne
 lyff moeghe snyde om sinde
 toe schouwe Scriptura
Het is toe vstaen dat myne
 dinge lyt ey syn rechter oge
 dat is syn meiste en beste
 oge En dat beste oge dat is
 dyt oge des mynendilickē
 vstaentz of begerē ind dese
 oge der begerlichkeit die sal
 mē wte gedachte werpē
En in des gelicks soe sal mē
 doen van dat werck der sū
 den Dat wilcke by der hāt
 beteuckē is wy sullē vā ons
 werpē die sake van quade
 gesichte toe wete dat ge
 selcop van vrouwe en van
 anderē hynderliche dinge
 en die sake der sinde Daer
die sundē van comē solde
moegē En in deser manere
soe vort die hant des wercs
van ons gesnede Q
En die gebēdide Ihus aldus
geleert hadde geyn wyf toe
begerē Doe heeft hy oit ge
leert dat nyemant syne
wyf van hem en sal sette
Want in die alde wet soe
wast toe gelatē dat man
eyde wyf van maltande
rē scheide mocht En elck vā
hem eyne ander nemē mocht
te En dat om een meerder
quaet toe schouwe toe we
tē op dat eyn mā syn wyff

oft dat wyf dē mā myet doede
of myt v'guffemisse solde doen
steruē. **E**n dyt en was in dē
x gebadē myet begrepen. **E**n
als dyt aldus toe geschien
plach soe plach die clegter
syn sake vnr dē richter toe
geuē. **A**lwaer om hi scheide
wolde. **I**nd dese schriftē ware
genoemt libellus repudiij.
Dat is eyn geschrifte van
scheidynge. **D**aer om seide
die suete here yt is geseit.
Doe wie syn wyf laetē wil
die sal oer an geuē dat ge
schryfte van scheidynge. **E**n
soe wie syn wyf latende is
anders dan allen om auer
spels wille. **H**y doctsy an
spel doe ind eyn ander die
sy weder toe wyue neemt
die duet an spel. **D**ie mysch
Mach en syn wyf late om
anerspels wille. **S**criptura
Not hem seluē myet meer
by den richter soe machmē
sy daer om scheydē van oere
samelike geselschap en by
wesen totter tyt toe dat sy
by der gracie gades malta
derē weder v'soene willen.
Meer dat sacramēt des
heellike dat blyft altoet.
En hier van staet ghenoch
geseit inden gheestelike rech
tē die dese materie van dē
edite saken waer om dat
mē sy scheide mach of myet

claerlike wtgeleit en ver
klaert hebē. **E**n die gebinde
Ihus seide vort. **E**n hebt in
die alde wet du en salte
toe mael myet swerē en ik
se ghe. **E**n en sult toe mael
myet swerē noch by dē hemel
wanttet dē troen gatz is.
Noch byder eerde wanttet
syn voutsamel is. **N**och by
der stat van iherlm wanttet
die stat des groete comke
is toe wete gades almey
tich. **N**och du en sult by dyn
hoest myet swerē want du
en moeges een royt of eyn
swaert myet make. **D**aer
om synt v waerde. **H**et is
soe yt en is myet wāt alle
dat hier banē is oft geschiet
dat is quaet. **D**ie mysche
En sal mē dan myet swerē
myt alle. **S**criptura. **M**et
is toe vstaen dat mē myet
onwillelike heylhede en
sonder dochtelike en behoer
like sake myet swerē en sal.
Meer gherechtelike en alst
van noede sy dan soe yt ge
verboest toe swerē by gode
want swerē en is anders
myet dan got toe getuyge
nemē. **E**n nyemant en weet
noch en kent die gherechte
waerheit noch des mysche
herte en gedachte dan allen
got. **E**n daer om en sal mē
myet swerē by eenige creatu
ren.

dan creatuere die die eere
 gades toe schryuende of ge
 nende syn **S**yet toe myn
 als mē swert by dat heil
 ge cruyss oft ewangeliē of
 ander heilige **D**oe ist v'stāc
 by got geswazē toe wesen
 om des wille dat oer wese
 op got gefundert is **E**n dan
 om wort dat swere v'baē
 op dat mē by dat wile toe
 swere myet en v'swere want
 soe mt voel sprecke dāc wile
 sinde m' gelegē is **D**oe is
 mt voel swere grote vrese
 m' gelegē van v'swere **E**nde
 daer om o die sinde vā v'
 swere toe schouwē dat seker
 ste is myet toe swere **H**ier
 af sprekt scē **I**an crisostom⁹
 aldus **W**at is yemant vā
 ons noit toe swere daer oē
 myet myt allē geozloeft en
 is toe liegē soe dat onse wor
 den alsoe waerachtich en
 alsoe getrouwe syn sullen
 dat sy vir edt gehaldē sul
 len werde van dē myschē
Here **J**hu x^c **G**ebet
 die den alders in vir tyde
 gelauet hebste tytlicke dyn
 gē **M**er ons die ewige gue
 den op dat onse rechtū dic
 heit aūloypē solde **G**euet
 my daer toe lichtē vir dy
 en mynē enē naeste myt

waerdē en werckē **E**n dyn
 wet myet toe breeckē meer
 aūuloedelickē toe volbren
 gē **B**ewaert my van grā
 selhop en v'taeringē myns
 enē naeste **O**p dat die gyst
 des hertē des monts en des gueden
 wercks die wilckē it dy offer
 ontfenckelick sy m' dynen
 anschynē **V**erleent my al
 re guedertierenste got toe
 bewaerē van quade bekeer
 tē en aen schonwypingē alle
 eet en swere toe latē **O**p
 dat it aflact van dy toe
 mysdoen **J**nd oit mynē naeste
En dat it m' dy m' allē dyn
 gē mort behagē **A**mic **W**ā
 patencie en myldeheit toe
 hebij tot synē naesten
Dat xxxij capittel

In dyt vir gaende ser
 moen soe was die
 gebūdidē **J**hu⁹ synē discipu
 len leerende nyemant toe
 mysdoen noch gade oneer
 toe bewisen **D**oe henet hy
 vort wille toenē woe cyn
 yegelik kerstē mynsche
 schuldich is lydsamich en
 myet wraeck gher toe wese
 en heeft geseit **I**c
Gy hebt gelyoert dat daer
 geseit is toe wete m' die wet
 van moyses oge om oge
 en tant om tant **I**ck segge

v gy en sult geen quaet myt
quaet weder staen **M**eer
oft yemant dy in dyn rechte
wanse slaende wer bydet
hem die ander wanse dat
is syde bereit om meer slaghe
toe ontfanghe **I**eu dan dat
du onlydsacem werde soldes
of yemant ontsicht **E**nde
den gene die dyn cleit nemt
en wilt myt vriede dat myt
vechte en kyn **T**en exempel
ons heren die he syn cleder
liet af nemē in synē doot **E**n
soe wie myt dy wilt dynghe
of pleyste in den gericht
dat is myt trouste en moeyn
om dynē rock **D**at is dynē
vnder cleit: soe laet hem noch
daer toe dynē mantel en
aner cleit **D**at is toe vstaen
dattu dat lieuen doen saltz dan
dattu selandelic en myt pe
rikel van dyure ziele of eys
anderz ziel pleyste soldes **E**n
soe is toe vstaen van allen
tythickē guede **E**n soe wie di
bedwynigende is myt geweld
om **v**outstapen toe gae: soe
gaet myt hem noch ander
twe **v**outstapen **D**at is soe di
bedwyniget hem toe dynē m
eemich dynck dat wilck noch
tans sonder sinde is **D**at sal
tu doen bereyt syn toe doen
al waert noch meer **E**n soe
wie wat van dy eyscht geuet
hem ind wilt yemant wat

van dy geleent hebbē en wei
gert hem myt dat is **I**st rede
lickē dat hi dy bidt en ist in
dyn macht soe doe dat mer
en ist in dyn macht myt off
en is hi in sulckē noede myt
Doe en laetes nochtans myt
ndel van dy gaen **M**er gene
hem dynē guede wille en
guede antworde en bidt
vur hem **E**n want die iode
qualickē vstondē dat geboet
van mynē synē ene naeste
seggende dattet geoorloest
was toe hate synē viant soe
seide onse he **G**y hebt gehoort
dat gy sult mwe ene mysche
en naeste mynē en nuen
viant hate **I**ck seg en leer
v hebt mwe viandē hef **E**n
dort den goene guet die v
hate **B**enedyt dat is begert
en wonschet hem guet die
v vmaledie **E**n biddet vur
den geynē die v mysdoen en
vvolghe op dat gy mocht sy
kynderē mwe vaders die
mdē hemel is die wilck dat
die sonne dort schynē op die
guet en quade **E**n regent
dat is hy doet regent op die
gerechtigē en ongerechtigē
Ist dat gy mynet en hef
hebt die v hef hebbende syn
wat loens suldi daer van
heben **D**ie publicanē en sun
derē en doen sy dat selue
myt **E**n oft gy mwe broder
en

groetet alleens wat suldi
meer doen dan dat selue dat
die ethiopia doen toe weten
die sunderē en heydenen
Weeft gy daer om vol maet
gehek v hemelsche vader
volmaet is toe wetē die sy
gaue die geest den quade
mynsche den hi syn guetht
myet en ontrect om oere
quaetheit wille **D**aer op
seit **Beda** dat geyn meere
loen syn en mach dan dat
die mynsche inder eerden
werde kynder gatz die in
den hemel is **D**ie mynsche
Helpe wat heb ic nu toe vra
gen en eerste en moit eyn
mynsche hem myet werē te
kens de goene die hem slaet
oft gewalt aen doet **Scrip**
Den quade myet weder
toe staen **I**s somtyt gebot
en somtyt ist ract oft toe
gerade **E**n somtyt de quade
myet weder toe staen dat
selue wer sunde en quaet
gedaen toe wetē soe wāner
dat hydsaeinheit sake solde
wesen **D**at die quade meer
in oere quaetheit geuoet
solde werde in dat gēualle
soe mach mē de quade wail
weder staen **W**oe wael dat
mē geyn quaet weder staen
en sal wt loste vā wrake **E**n
daer om soe wāner dat een

begeert quaet by wege vā
instatie gecorrigert toe we
sen op dat eyn ander corra
tie van dat quaet siende hē
mach wachte van dat quaet
toe doen **D**oe en is wrake
geyn sinde **I**nd aldus soe ist
toe vstaen dattet vbaeden
is wrake wt luste toe beger
en en het is gerade gode die
wrake in hande toe geuen
Die mynsche **E**n mach
eyn mynsche dan hem myet
beschermē of hi inde gerech
te en vur den gerechte myt
onrechte besprokē worde
Scriptura **E**n trouwen
rae hi myt guede dochdeli
ke maniere mer het ware
hem saliger dat hi eyn cley
dynck gaue dan hi myt ye
mant daer om solde pleytē
en dat hi hadt wt den hē sel
uē myt haetie of toerne om
gaen solde of dat hi aūmtz
den eynge guede wercke
laetē solde **D**ie mynsche **I**s
ey dan schuldich toe genē
eyne heftelike die yt vā
hem begerende is **S**cripta
Ist dat die bede redelike sy
en dattet de bidder van soe
danghen noede sy dat hyt
grotehake behoest **E**n butē
dy myet wael crige en mach
ynd dattu al dat buten dyn
vdermisse oft grote schade
wael genē moges soe saltu

dyn myne mytte werken
bewisen **E**n is die bede on
redelic of die persoene des
bidder onbequaem soe geest
hem guede waerde en be
risset hem dochdelic segghe
Dryent vyne of spare oft
lydet di of der ghelike **E**n
dijt is eyn geestelic genen
want die bedelaer daer
mede gesticht mach werde
En of dy gebede wort en du
myet en hebbes toe genen
geest dyne guede wil ende
guede waerde alsoe vur
geseyt is **E**n aldus soe yst
toe vstaen dat wi die persoene
van onsen viande en euen
mynsche selue lief hebben
als ~~hem~~ creaturē gades
die dat beelde gatz geschape
syn naeder ziele en mytten
bloede xpi vloet syn mytte
wilcke wy dat ewige leue
haepe toe besytte **E**n alsoe
sulle wy oer guet begere
toe wette gracie hier ende
naemaels **E**n tythick guet
alsoe vern als hem diene
mach tot oere salicheit en
myet vorder **E**n alsoe se
Augustyn seit alsoe sullen
wi die mysche myne dat
oer dwalynge nochtā myet
gemynt en wort **Leernge**
In desen capittel werde
ons seer salige leerynge
gegeue van onsen here woe

wy tot volco mattheiden
come en kynder gatz wer
den sulle toe weten **A**lsoe
die proper natuere gades
is ontfermherticheit dat
wy oer ontfermhertich
syn sulle **D**en goene die ons
mysdoen **I**n drie manere
guet doende toe wette myt
herte he myne de mytte mo
de vur hem bidden en myt
ten wercke hem guet doen
de **W**ant als **crisostymus**
seit **G**elick die kynder oere
vader in emch tencke des
lichams ghelike **A**lsoe ghe
ke oer gades ~~kynder~~ gees
telike kynder in heilichei
de **E**n geyn dynck en ghelike
ons alsoe seer gade als dat
wi vgeue de goene die ons
onrecht doen **I**nd dat wi
vur hem biddē **I**nt wilcke
sekerlick alre meiste die
myne bekend wort want
alle is die rede meerder
toe myne die vriende dan
die viande **N**ochtan is
die myne der viande ver
dientlicker want sy is par
geestelike en om gatz wil
En myt meerder vwyne
syns selues dan die myne
der vrynde die duc wille
natuerlike is en myet
geestelike om emch tyt
like profyt oft genochte
meer dan om gades wille

En aldus naenolgende die
sucte leere ons herē sullen
wi werde kynder ons he-
melschē vader toet wete
bi naenolgende synre guetheit
by synre vriesynge in gra-
tie **E**n nae maels by gebruc-
ke synre vaderlicken erue
want alsoe **Bernardus** seit
God en wort nyet gemint
sonder loen al ist nochtans
dat hi sonder aen mercken
des loens toe mynē is **E**yn
waerachtich myner en sucht
geyn loen **mer** hi vdiēnt
loen soe laet ons dan arbe-
den om volmachtich mō gra-
tie gades die gelege is inder
mynē gades en onse enen
naeste in toe mynē onse vi-
andē **E**n vir hem toe bidde
alsoe **xpus** gedaen heuet
Here **Ihu x** **G**ebet
alre sachtmoedichste meester
alre oitmoedichheit en lydsam-
heit **G**eeft my dynē sympelē
en alre mynstē dynre knech-
tē dat ic my vōitmoedige
en dat ic my benede ander
mynschē begerē moit vsmact
en vtrede toe werde **E**n dat
ic onrecht inden lichame oft
guede lydsameličkē vdwagē
de den moed bereyt hebē moit
tot meer toe liden **E**n dat ic
in lichamlickē en geestelickē
dyngen nae mynē vmoegē

toe hulpe comē moit allen
mynschē dat begerende **O**
here vlent my oie dat ick
nyet alle vrynde mer oie
die viande mytter herten
monde of werckē my per-
sequerende mynē moit **E**n
hem wael doen en benedi-
en en vir hem bidde op
dat ic vdiēnē moit in dynre
glorie getelt toe werde ond
dyn kynderē en wtlicarē **A**

Woe dat wy in onse
guede werckē nyet en sullē
suecke des myschē lof oft va-
den mynschē gelanet toe
wesen **E**n woe mē bidde sal

Dat xxxiiij capittel

Want wi ons nyet v-
heeffen en mogē in
enigen guede werckē noch
suecke ydel glorie der myschē
Doe heeft die gebēdide wise
meester **Ihus** tot synē discipu-
len geseit **D**at sy hem wach-
tē geyn guede werckē toe
doen om der mynschē lof toe
verigē seffgende **D**

Diet wael toe myt groter
neerstichheit dat gi uwe recht-
ūdichheit dat is v guede wer-
ken nyet en dūct vir die
lude om van hem luydē ge-
sien toe wesen **D**at is om
eere en gōnst van hem dar-
van toe ontfangē **E**n nyet
om die glorie gades of om

toe schijnt nuwe ene menschen
want dan als soe en suldy
van uwe vader die in de he-
mel is geyn loen ontfacen toe
wette van soe dancghe guede
wercke. En daer om als du
aelmyssse doe wilb en wil vur
in geyn trompette in de synago-
gen en byder strate en gebuer-
te doen blasen gelick die ypo-
criten doen. Op dat sy vande
lypde gehoert moeghe wese.
Ick seg v vur waer sy heb-
en toe wete in dat doende oer-
loen ontfanghe toe wette de
lof der mynsche den sy sochte.
Mer naemaels sullē sy ont-
fanghe die ewige pyne vur
oere quade meyninge. Du
dan aelmyssen doende laet
dyn luyter sy of hant toe
wete dyn inwendige honer-
dige begere van ydelre glo-
rie myet wete dat dyn rech-
ter hant doet. En laet dyne
quade wille myet wette wat
dyn regh guede wile doen
wil. Op dat dyn aelmyssen
vhaele bliue op dat dy vad-
er in de hemel die mit vhaele
siet dy dat weder gene toe
wette hondert uolt in deser
tyt oft hier naemals. Want
got alleyn sien siet die meyn-
inge des herte die de mynsche
vborghē syn. Wort leert ons
onse he oir ydel glorie schon-
we in den gebede seggende

En als gy sult bidden toe wete
gade soe en sult gy myet we-
sen gelick die ypoctryte die
wilcke dat myne in den syna-
goge en op die hoecke van
der strate staende toe bedde.
Op dat sy van de volck ge-
hen moeghe werde. Ick segge
v vur waer sy heb- en in dat
doende oer loen ontfangen
toe wette vghackelick loff.
Mer hier nae sullē sy ontfac-
die ewige pyne. Du allu
hebben willes ghack in dyne
slaep camer en myt besluten
re dore soe bydt dyne vader
mit hemmelicke. En dy vader
die mit hemmelicke en int v-
borghē is siende dat is die al-
le vborghē dynghe siet en wet
die salt dy weder gene toe
wette die salt dy loene. Ende
als gy bidt soe en wilt myet
voel sprecke myet voel warde
macke gelick die Ethiopen
doen dat is eyn maniere va
heydens lude want sy meyn-
myt voel sprekenb gade oer
begerte toe kenē toe geuen
of kenliche toe macke recht
of got anders myet en wiste
dan by oere wt sprecke. Daer
om en wilt he myet gelicke
toe wette in dyt doende want
uwe vader in de hemel die
weet wat v noet is eer dat
gy bidt. Myet en is toe vstae
dat got vbiudet voel gebet.

toe doen **W**ant hi seluē heeft
 voel en lange gebet by dage
 en bi nacht **M**er hi vbiert voel
 waerde toe spreckē in der meyn
 nige alsoe die heidē dede **D**ie
 mynsche **E**er dat gy vorder
 spreket **S**criptura soe segt
 get my doch **E**n sal mē dan
 geyn guede werckē vnr dē
 luydē doe dat schynit contra
 rie toe wesen van dat goen
 dat gy toe voerē geset hebt
Toe wetē dat eyn in sodanige
 schynē syn licht sal doen lichtē
 vnr dē volck **O**p dat sy die
 guede werckē sien sullen
Scriptura **M**t en is myet quat
 emich guet mit apenbaer toe
 doen om die eer gades den
 mynsche guet exempel toe
 geuē **M**er yt is quaet enige
 guede werckē toe doen om
 daer van werltliche eer en
 lof toe hebē **D**at werck en
 geuet geyn loen meer die
 meynige inwendelickē die
 doet van dē werck loen oft
 pyn ontfāen **D**ie mynsche
Daer staet doch geschreue
 van dē tempel gatz **I**n dē huyb
 dat is en sal wesen en bedde
 huyb **E**n sal mē in dē tempel
 oft kercke myet beddē waer
 om soe gaet mē dā ter kerkē
Of waer sullen sy biddē die
 geyn slaepcamer en hebben
Scriptura **I**n der slaep
 camer wort beteykent een

rustelicke plaetse iutte lude
 en werlt oft volck synde soe
 sal eyn pegelut als hi bedden
 wil inwendelickē in hem seluē
 gaen van hem seette alle wt
 wendige dyngē **E**n bidden
 inwendelickē synē herē en
 got **E**n die aldus bidt die heeft
 een inwendich op sien op got
 en myet op eynich mynsche **E**n
 hi is myt desen in die slaep
 camer synre hertē **W**ant
 als eyn mynsche wt hem en vā
 hem stelt alle wtwendige dyn
 gē en sake ind hem seluē be
 grippet en vgaert inwende
 lickē hem seluē soe meer i syn
 gebet op waerts tot gade
 dymē in dat inwendelicke
 schouwē gades **E**n daer om
 die gebedē diē geschien in der
 kerckē byden dienare d'kerckē
 toe wetē ind missen en ge
 tyden die sullen geschien mit apē
 baer en myt luyder stymē myt
 tē waerdē daer toe geordinert
 mer als pemat vnr hem oft
 vnr syne vrynde bidden wil
Doe en syn voel waer d'ut wil
 myet oerbuerhickē want sy
 betōmerē inwendelickē ende
 belettē de deuocie die inwen
 delickē werckende is **D**aer
 nae soe leert onse suete here
 toe schonwē ppoetryscop indē
 vasten seggende **T**
Als gy vast soe en wilt droene
 werdē dat is myt geueyschei
Iden

op asel wonsdag

als ypocrite want sy ontfcepen
pe oer ansicht als droef om
der lude sundē. **O**p dat sy al
soe schynē toe vastē en pene
tencie toe doen. **I**ck segge uwe
vur waer want sy hebē oer
loen ontfcepen toe wetten der
mynsche lof dē sy sochtē. **E**n
hier nae sullē sy ontfcepen vur
oer geuyensdicheit die ewige
pyne. **N**yet en is toe vstaen
dat onse hē in desen vbiēt
die droefheit der penitencie
vur die sundē. **M**eer geuyens
de droefheit om toe crygen
lof der mynsche. **D**ie dochden
en werde nyet vbaedē. **M**er
eyn geuyensde hert wort
vbaedē. **D**an seit **I**hūs voert
alstu vastē soe saltu dē hoeft
dat is dyn hert of dyn rede
die dat ouste deel der zielen
is. **D**altu saluē myt geistelick
blutscopē en deuotie ind was
sche dyn aensicht. **D**at is dat
inwendige aensicht dē conscia
encie die snuerende vā sundē
myt bydte op dat sy vur got
reyn sy. **D**an volchter nae op
dattu nyet schynes toe vastē
dē mynsche dat is om lof en
glorie der mynsche toe suecke
Mer dynē hemelsche vader
die in dat vholle des herten
is wees glorie du alleyn suet
ken sulste. **E**n dyn vader toe
weette die syn kynt nyet en
vgeettet die mit vholle siet dat

is die oprechte meynige des
herte die salt dy loenē. **V**an
der vruchte en oerberlicheit
des vastens seit sē **A**ugust
aldus. **D**at vastē pur geert
dat herte yt heffet op den
syn. **I**t onder werpt dat vles
yt macht en rouwich hert.
Het vspout spreit die qua
de begerlicheit. **I**t lesscht die
onschapscheit. **I**t ontsteckt
dat licht der reynicheit.
Meditatie en leeringe
Wt dat goen dat vur seit
is soe is toe wetē of toe merckē
dat die dochdē om hē seluē.
En om gades wille toe be
gerē syn ind nyet om die
mynsche. **W**ant got die en
aen spender der consciencie
is hi is oit eyn loerre. **E**n is
toe merckē dat **I**hūs totten
gebede geuocht heeft admy
sen en vastē. **W**ant dat ge
bet is als en vogel die doer
den hemel tot gade vlicht.
En heuet ij vlogelē toe wecke
admyssen en vastē of absti
nēcie en lichamelike werckē
dē penitencie. **G**ebet
Here **I**hū x^o die in ons dē
werck getoent hebt. **E**xempel
der oitmoedicheit en ydel
glorie geleert hebst toe vlesē.
Ick biddi bewaert my byn
nē en butte tegen alle pla
gen der hoūdie. **D**at geu stede
in my apē en sy dē vanden

myne zielē **E**n geeft my dat
 ic geyn myschelike lof ende
 gonst der werlt en suecke
 in aelmyssē gebede vastē **E**n
 in allē guede werckē meer dat
 dat puerlick doen moit om
 die glorie gades en stichtinge
 des ene naeste **E**n dat my
 daer af wāmermer en vmetē
 ydelickē toe vblidē **O**p dat ic
 dat loen hier ontfāende myet
 en vdiene den warachtigen
 loē nae toe vliessen **E**n myet
 toe my geschiet toe werden
 totter ewiger pynē **A**mē

Avan dat pr nr en die expo
 sīe daer vā **Dat xxxiii ca**

Die mynsche

Soe sullē wi dan biddē
 en woe sullē wi ons
 gebet formerē op dattet vā
 gode vhoert wort **Scriptura**

Dat heeft ons die suete soen
 gades geleert seggende dat
 wi aldus biddē sullē **A**

Vader onse die biste in den
 hemel geheiliget werde dy
 Toe comende sy ons dy ryck
 dynē wille die moit geschē
 soe wael inder als inden he
 mel **V**erleent ons huyden
 onse dagelich broet **E**n ver
 geeft ons onse schulde ghe
 dat wi onse schulderē **doen**
 vgeuende syn **E**n en leide
 ons myet in becaringē **mer**
 vloist ons vā allē quaden
Amē **Die mynsche**

Dyt gebet is seer toet **Scrp**

Met is oec seer oerbaerliche
 en van die ewige wysheit
 geleert **M**et is ons seer trois
 telicken dat hi bekent onse
 vader toe wesen **E**n ons leert
 hem vader toe noemē **M**y
 en is myet alleyn vader vā
 den herē princē ryckē ende
 guede mynschē **M**er hi toent
 hem vader van allē myschē
 toe wesen **D**oe wael vā dē
 armē en sundere als vā dē
 ryckē en rechtidige **M**y is
 onse vader wt synre gracie
 oft by gracie **E**n hi rustet
 in die herte der heiliger en
 gueder mynschē **A**ls in synē
 troen oft hemel en noch
 tans soe is hi in synre moc
 gentheit an al tegen waer
 dich **M**y leert ons dat wy
 alle vorē die eer gades
 suckē sullē **E**n dat wy myt
 den mt begynsel van onse
 gebet hem eerē sullē seg
 gende **O** vader die biste
 in den hemel dat is in dat
 hemelsche ryck der ewi
 ger salicheit **D**ynē naem
 sy gebū dyt dynē naem
 die wil en moit in die ewig
 heit in die herte en waer
 dē der myschē tot dynen
 laue en eer genoent en
 gebūdyt werde **M**y moit
 ewilickē in onse herte rustē
 en bleue **E**n vlene oē hē vad

dyn gracie Dat wy hier op eer
de soe moete leue dy alsoe moe
te dienē en lanē dat wy dy
riek Dat is seluē die biste dat
onste gnet ewelickē sullen ge
bruckē En daer o hef hē vad
gelick midē hemel dy heilige
engelen en heilige dynē wil al
tut doende sy di mynlickē aen
hangē En dy altyt dienē en di
gebruckē dat wi oic alsoe al
tut onder dynē heilige gebate
blyuē en leuē moete op dat
dyn wille by o volbracht
march werde Die mysche
¶ Om de wille gades nae toe
volgē wat sal eyn doen en
woe sal hi hem hebē Script
¶ Dat leert ons aprianus seg
gende Den wille gades is
de xps gedaen en geleert heft
Toe wette dat eyn mysche
sal oitmoedich wesen syns
dine gans: stantfastich mit
geloue matich in synē waer
de rechtudich en otferrmher
tich in synē werckē In synē
sedē corrigerende geu quaet
of orecht nemanit doende v
drachlick in dat goen dat
hē mysdaen wort Wrede myt
synē eue mysche ond haldēde
Got en synē emgē soen kiesē
de In synre myne onscheide
lickē blyuē Dy cruce passie en
bitter doot altyt vur oge heb
bende en myt pinger herte
die beuenende Vur xps nae

en synē heilige geloue oft vā
noede wer toe wille sternē
en synē laster toe vāntwoorde
en toe weder staen En al dyt
doende mede eersf genaem
myt xps toe wille wese xps
gebaedē nae toe volgē en sy
vaders wille toe doe En om
in gatz wille en dienste moe
gē leuē Ind dat licha moegē
onder haldē Doe leert o die
ewige wijsheit wort toe biddē
om onse dagelike broit Dat
is om dat goen dat ons vā
noede is dat is wilcke ond
den naem van broet begre
pen en vstaet En want wi
in dyt crancke lenē dage
lyc in sundē vallende syn
soe sullen wy onse vader bid
de Dat hi ons vgeue onse
mysdadē en sculde Want
wy vur onse sundē schul
dich syn en gehaldē syn ge
pynicht toe werde In soe
danigē schyn en manere
als wy om synē wille vgeue
den goenē die tegē ons
mysdadich syn dus sullen
wy dan seggē in onse ge
bet O hē vader ic vgeue
om dynē wille geenslick
alle die goen die my mys
daen hebē En daer om
leue hē ~~ontferme di ont~~
ferme dy myne Ind ver
geuet my weder om dat
ick mysdaen heb mytter

herte mytte monde en myt
ten werckē **M**ier wort
gegeue eyn regule **Ist** dat wi
wille dat onse
sunde ons vgeue werde
soe sullen wy onse ene naes
ten vgeue dat goen dat
hi in ons mysdaen heeft
Die mynsche **I**s eyn dan
schuldich quyt toe laeten
die schade en miurien die
hem gedaen syn sonder
daer van beterynge toe
begerē **Scriptura** **D**ie
mysdaet is en schuldich
toe vgeue sonder achter
dynckē toe behaldē **O**m
daer eenige wracke oft
quaet vur toe wille doen
Mer mach vur synē schade
en achter deel myt gueder
manierē en wege van ius
ticiē wgel beterminge eysche
de syn **M**er want en sal o die
mysdaet in synre herte haet
of myt behaldē **E**yn vgeue
nisse van synē sinde vwer
ue wil die moit in caritate
en hefde gades en synē ene
mysche wese sonder haet en
myt **M**er al ist soe dat wy
vgeue moete dat goen dat
ons mysdaen is nochtans
soe en moege wi myt slap
syn toe straeffe en toe corri
piere dat goen dat tegen
got mysdaen wort **T**oe wette
elick nae synē staet **M**er als

scē **Theromim** seint **I**nt orecht
gades syn wi saecht of gueder
niere **M**er **A**t in onsen orecht
hantere wi haet **D**oe dan
die goen die in haet en myt
staet die wort meer beswart
van dese gebede dan gehol
pē **R**echt of hi seide **H**ere
en vgeuet my sinde myt
want ic en wil mynē eyen
naeste oer sinde myt vge
ue **E**n daer o soe moete wi
die mysdaede vgeue wille
wy genade vcruse **E**n als
wy in dese guede wille ald
in die liefde gatz staende sy
Doe leert ons die gebē dide
ihus dat wy gade onse vad
biddē sullen **D**at wy doer sy
strae daer in volstaendich
sullen bliuen en dat wi sullen
segge **E**n wilt ons myt in
becaerminge leide **Die mynsche**
Woe sal ic dyt vstaē **Scripta**
Du salte wete dat die betor
minge is tweeder hande **D**ie en
by dē wilckē dat en onder
socht wort en myt desen tēp
teert got dat wil die guede
mysche **A**nt dat got by den
enige hemisse strydt wat en
hde mach **W**ant hi alle dyc
is wetende al eer oft vur
dattet geschiet **M**er op dat
die guede mysche by dē hem
selue proene en kene moege
Die ander becaerminge oft
temptacie die leit in bedrie
gen

En by desen soe en tempteert
got nyemant want hi is
die ewige waerheit dat on-
ste gheue ~~dat~~ daer geyn quaet
in en leit **H**ier got lydet wael
dat eyn mīsche in deser ma-
niere getempteert wort **T**oe
wetē dat bleishe vā wael
lust **D**ie werlt myt ydelheit
die vrant myt quaetheit en
bitterheit den mīsche temp-
teert en daer om is toe ver-
staē **E**n wilt ons nyet leidē
in betarmigē **D**at onse vad-
nyet v̄henge dat wi becaert
en getempteert werde vāne
matē en in soe dāngē man-
ere **D**at wi dat nyet en soldē
mogē weder staen en v̄wō-
nē werde **E**n o wael toe v̄-
staen soe ist eyn groet onder-
scheit o totter tempacie ge-
leit toe werde of in der temp-
tacie **T**otter temptacie soe v̄-
wort geleit die goene die tot
emich dynck beroert wort

En in der temptacie soe wort
geleit die wilcke daer in v̄wōnē
wort **E**n hier o want wi vā
ons seluē nyet dān cranch-
en hebē **D**oe leert ons die
gebūdide here dat wy gade
hiddē sullē dat hi ons besce-
rme **E**n nyet en laet myt
emigē quaderwōnē **H**ier dat hi
ons bescherme vā allē qua-
dē toe wetē soe wael vā dat
vleden dat wilcke wy myt
onse sundē schyndich syn toe

lidē als vā dat teghenwaerdig
is toe wetē alle perikel der
zielē en des lichaems dat ons
drenget **E**n vā dat goen dat
toecomēde is aūmtz die ver-
diensse vā onsen sundē **E**n mit
eynde vā dyt gebet soe volcht
dat slot toe wetē **A**me **D**at
soe voel in dyt stuck toe seggē
is **A**ls dattet wt die gracie ghe-
gescheyn moit dat goene dat
toe vorē gebedē is **E**n soe is dyt
woert **A**me **D**e zegel en dat
slot des gebets dat wilcke
ey woert vā groter weer-
dichheit is **E**n waert vā Joha
euangeliē in dē hemel ge-
hoert **E**n geleert dyt soe was
die gebūdide Ihu voert seg-
gende aldus **I**st dat gy den
ludē v̄gheuet oer sundē oft
mysdādē die tegens v̄ my-
daen hebē **I**n hemelsche vad-
die sal v̄ mve sundē v̄geuen
en v̄vlaetē **Meditatie en**
Leeringe

Die Augustin⁹ seit hier dat
o myt v̄samelick toe aūhten
en is **D**at got onder alle die
ander sentenciē vā gebedē
alre meist gepresen heeft die
goen die aen gaet die v̄laete
nisse der sundē **I**nden wilcke
hi heeft gewylt dat wi ont-
fermhertich syn sullē **D**at
wilck eyne gude raet is om
toe ontgaen die ellende **W**at
in geene sentenciē en bidde
wy als in deser maniere soe

dat wi een vur waerde myt
 gade make want wi segge
 vgeeft ons gelick wi vgeue
 In welker vur waerde ist dat
 wi hege soe en is geyn vrucht
 alle ons gebedes Daer o raet
 die selue Augustyn aldus seg
 gende Myn broders alsoe voel
 als gy moeghet oeffent om v
 toe heruysen sachtinodicheit
 Iae vut tegen v viandē brez
 belt dē toern die v prekelt
 tot wrakē Ist dattu dy selue
 wils wreckē van dynē vian
 dē soe keere dy om tot dynē
 taern Want hi is dy viant
 die dyn ziele dodet Voert m
 desen is toe merckē dat onse
 viandē dē wilckē wi vgeue
 onse mysdaet syn moeghe sake
 van groter salicheit myt dē
 dat got daer by ons vgeueft
 onse mysdaet Hier toe vruet
 ons out die heilige Crisostom
 seggende aldus Wat arbe
 de ist toe vgeue onse broeder
 Geyne arbeit en is mt ver
 geue mer m die viantscop
 toe halde is seer groter arbeit
 Van gramsclop vlost toe rō
 den geest der herte groete
 ruste En dat is licht dē goene
 die dat wilt Alleen ist genodij
 dat toe wille en alle die san
 dē synt ter stont wt gedaen
Vader onse Gebet
 hoghe m scheypnige suet i my
 nē hick m ernē Die liste m dē

hemel spiegel der ewichent
 Crone der vrolichent schat d'
 salicheit Geheiliget sy dynē
 name op dat hi ons sy homich
 m den monde Eyn harpe m
 dē oren ynnichent m der her
 tē Toe comēde sy dyn rick
 genodichke sonder mēnyge
Rustich sonder turberē seker
 sonder vhesen Dynē wille ge
 scheide mder eerde als m dē
 hemel Op dat wi moete ha
 tē alle dattu hates mynen
 dattu mynē En volbrengē
 alle dat goen dattu behaget
 Geuet ons huydē onse dagh
 lich broet der penitencien ^{te wete dat}
 Ind dat brot der noitdruffe ^{broet der leyng}
 En vgeuet ons onse schulde ^{en dat broet}
 die wi gedaen hebē tegen
 dy of tegē onse naeste oft
 tegē onsen naeste selue
 Alsoe wi vgeue onse schul
 deners die ons vtornt hebē
 mytte wardē oft m den psonē
 oft m dē guede En en leit
 ons myt m becoringē der
 werlt des vleischs en des
 viantz mer vlost ons vā
 allē quade vur ledē tegen
 waerdich en toe comende
 Anie Dat wi hier opter
 eerde geyn schat vgaederē
 en sullē meer m dē hemel

Dat xxxv capittel
 n als die gebēdide
Ihus synē discipulē
 geleert hadde Woe en my
sche

hem hebē sal in wael toe doe
En dat wy geyn tytliche eer
suetkē sullē: Doe heuet hy
synē discipulē en ons allen
geleert dat wy geyn tytlich
vgenckelike rycheidē suet
ken en sullē wāt sy hier v
gentlich syn mer dat wi die
vgaederē sullē in den hemel
daer sy onvgenckelic syn
en ewighkē bliuē sullē seg
gende

*Dit is ock
op asel wons
dag*

En wilt geynē schat makē
inder eerde dat is vgaederē
hier opter eerde Want al
daer vderstet die roeste en
die wormē die etent of doer
bytent En die die uē die gra
uent op en stelent Meer
vgaedert dat goen dat soe
gerynge noch van den roest
oft mottē oft wormē nyet
vdoenē en wort Want dyt
tytliche guet dat wort dat
wil by ander ey voel man
erē vlozē En daer om soe
wilt v schat makē in dē he
mel daer dattet noch by dē
roest van altheit noch vā
den wormē vderffen noch
vande die uē gestolen wort

Die mysche **W**onder twifel
my donet dattet ey groete
dwaesheit is dat een sy rich
vgaedert daer hi sy late moit
En nimmermeer bespē of
gebruckē en sal En dat oē
dencket s in dē hemel toe
wille wese daer hi nyet var

geseynt en heeft Scriptura

Waer dat des mysche schat
is dat is dat selue dynck dat
wilck hi mynet en begert:
daer is syn hert Dat is syn
gedachten en syn begerte
want alsoe sē Augustinus
seit Meer is die ziel daer sy
mynt dan daer sy leuet En
daer s en ist nyet wael moe
geheke dat ey synē die schat
hier opter eerde maect Dat
is die synd hert syn genocht
op eertsche dyngē seetede
is Dat hi in den hemel en tot
hemelsche dyngē syn herte
bekeerē sal En nyet en wort
alleyn by desen schat vstaē
gelt en guet Alsoe sē Ihero
nim seit mer yt is toe ver
staen van allē walluste En
alre hande sundē daer om
des mysche hert toe keert
en rustes maect wt wildē
dat comt eyne afkeer van
got Daer af seit Augustinus
Die mysche sal al die werlt
vsmædē die schat makende
is in den hemel En dyt by
dē gebīdē hē gesait soe
heeft hi noch vderder wille
leerē **W**oe dat wi ons mit
wercke van dochdē sullē
hebē En dat onse waer om
alleyn got en nyet die werlt
wesen en sal ind dat eyne
mysche alleyn got dienen
en sal En alle syn genochte
en werckē tot hē keere en
was daer seggende Die lam
pe en lanteerne van heliam
dyne

dat is dyn oge **T**oe wetten
dyne meyminge dat is dat
licht van dynē mwen dich
licham **I**st dat dyn oge eyn
noldich is alle dyn licham
sal daer en lichtich wese toe
wetē ist dattet mwendige
oge claer is dat dyn meym
inge vā dynē guede werckē
verlyt wt is om guet toe doe
en gade daer mede toe be
haegē **A**lle dyne guede wer
ckē die sullē claer en vdiēnt
heke wesen wāt van dat
guede wercke en vdiēnt
nyemant dat loen gades
Dat is alst doer die myne
gades en wt gueder meym
inge myet gedaen en wort
Die iode die dedē eyn guet
werck **I**hm toe cruce wāt
sy by den vloist worde **M**er
sy **E**n deden myet wael
want sy en deden wt gey
re gueder meyminge **E**n de
daer om ist dyn oge schalt
en quaet is alle dyn lichā sal
dwyster en vol dwysterheide
wesen **D**oe wāneer emch
guet werck myet wt gueder
meyminge gedaē en wort dat
werck dat blyuet vdwystert
en van gade myet gemeret
Toe wette om daer ewich
loen van toe genē **E**n daer
om is dat licht dat in di is
dwysterinse toe wetē is dy
meyminge in emch guet wer

quaet woe groet sullē dan
die dwysterinse wesen **R**echt
of hi seggē wolde **I**s dy meym
inge quaet en is dat werck
die quaet **D**ynck dan woe
quaet moit dan dat werck
wesen **I**nd wat quader loen
sal die werck mā daer van
ontfangē **E**n daer om als
ey wt gueder reymre herte
en meyminge emch guet wer
begynēde oft doende is **D**at
werck dat wort van gade
en vur got vclaert **I**nd yt
maet dē werck mā claer
en lichtich vur got die wat
eynde dattet werck heeft
En aldus ist dat nyemant
en mach seggē **J**a myt gued
herte dat hi tythike guet
eerst vcrigē wil om got
daer van toe openē want
ten is myet wael doenlike
En om dyt toe doe **B**
blycke soe heef die gebūde
Ihus twe exempelē en ge
lickemisse geseit ghadt seg
gende **N**iemant en can twe
herē dienē **T**oe wetē die con
trarie sy want hi sal dē eynē
haetē en den anderē lief heb
ben **O**ft hi sal den eynē dra
gē en onder halden **I**nd dē
anderē vsmade **E**n aldus
ist gy en moget gade myet
dienē en die ryckheide van
deser werlt **T**oe wette die
werlt en werltlike dinge

7 tot got

en mach mē nyet diene **D**at
is nyemā en mach om alle
dat toe vrygē syn herte en
neer stichtē genē ten seluē
tydē **D**ie dochde en ondochde
eertse en hemelsche dyngē
dat vleische en die geest **G**ot
en die dunel synt die een dē
anderē contrarie **E**n nyē
manit en mach sy daer om
tot eynē mael en in eyn sake
nyet veeingē noch mynen
Dich en vstaē die goen die
ryckheit myt neerstichent
vryget en vut hē seluē om
rick toe wesen **E**n al dat
gherichlike behaldet die v
waert sy als eyn dyenre
des ryckheits **M**eer die goen
die ryckheit in synē handen
heest en genet sy tot guede
werckē tot vloessynge vā
den genangē **T**ot troistyn
ge en onder haldē vanden
armē **T**ot vmeerderinge
van gades dienste en der
ghelicken **D**esen is ryckheit
onder danich en is in dat
genal ten instrumēt om
got toe diene **M**eer anders
soe is tythlike ryckheit gade
contrarie **V**ant got wil
barmherticheit toene ende
caritate vult hebē om daer
vut dat guet dat ewich is
toe vverue **D**ie dunel doet
ryckheit begerē vrygen
en haldē tot hondē en gie

ryckheit om myt den toe
mē totter ewiger vdoeme
nisse **D**ort op dat die predi
cārē des worts gades nyet
in gherichent valle sullē soe
troistet sy **I**hus aldus seggē
de **A**l daer om seg it v en
weest nyet sordichdich wat
gy ette of cleede sult **E**n is
v zael nyet better dan die
spysse ind v licham nyet be
ter dan die cleder **R**echt of
hi seggē wolde die v gemaet
heest en dat lys gegeuen
heest **D**at meer is dan spys
oft cleeder toe genē **H**i sal
v oic van myer noitdroeffe
wael besorgē **E**n seide daer
om vort **D**iet doch die vogel
kens vander lucht of inder
lucht vliegende sy en saeyē
noch en maeyn nochtans
soe werde sy vande vader
inden hemel geuoet en on
haelden **E**n syt gi nyet meer
re dan dese vogelkens **R**echt
of hi seggē wolde **W**oel mer
sal hi den myschē voede so
der oer groete sorge die vā
meere werde syn **D**ort sa
de hi **N**yemant van v lyste
en mach **D**ie tot synre leng
dē die lengde van eynē cubi
tus mackē **D**at is gi en mo
get v seluē nyet meerder of
groter mackē dan gysydē
Waer vut soe sordich om
v cleder laet hē sordich die v

gemact heeft **B**esiet die leuē
 oft blome vande velde woe
 dat sy wassen en opgaen **O**p
 on werckē noch en spynen
 nyet dat is om hē seluē toe
 cleidē **H**ochtijns gaen sy
 voort en blyuē oer tyt **I**ck
 segge v dat salmon die noch
 tans ey glorioes comēck was
 hy en was nye alsoe gecleit
 als sy syn **T**oe wetē als die
 bloemkens geuerwet en v
 nert syn **I**st dat got dat hoer
 vande velde dat huede is
 en moeghe mē ane gesterke
 wort **D**at is besorgtet en vā
 gade vur sien wort om den
 ane mede gheheit toe werke
Voe voel toe mer sal v got
 doen **O**gy die vā cranken
 gelouē sydt die v hape en
 troist alleyn op got nyet en
 settet **O**f hi segge wolde **I**st
 dat got alsulke vursymt
 heuet op die blome die soe
 gerynge vgaē **V**oe voel
 mer dan vur v mysche die
 nae dat beelde gades geschap
 pē sydt ind toe dē ewighe gue
 de geroepē sydt **E**n daer o
 en wilt nyet sorchuoldich we
 se seggende **W**at sullē wy
 etē oft drynckē oft cleeden
Dyt doen die heydenē toe
 wetē thē behoert v nyet toe
 doen gy die kynder gades
 sydt v vader die weet dat gi
 des vā noede hebt **D**oet dan
 om vur al en alre eerst **O**n

mytter herte en begeerte dat
 ryck gades dat is dat hemel
 sche guet **E**n op dat mit suecke
 geyn volingē en sy soe suetkt
 daer nae die rechtadichheit
 gades naeuolgende sy geba
 dē en die werckē der recht
 adichheit **E**n soe sullē v toe ge
 noegtet werde alle dese vurs
 schreue noetdrastē **N**yet toe
 myn som wille wort dē my
 sche van gade onttreket mer
 dat is tot oere oeffeninge en
 ewiger salicheit **E**n soe siet
 die soen gatz voert **E**n wilt
Nyet sorchuoldich wese toe we
 te buytē matē van moeghe dat
 is wat gy moeghe sult besige
Den dach van moeghe die sal
 vur hem seluē sorge **D**at is
 wy en sullē nyet voel toe vorē
 sorgen om tytliche dyngē als
 die tyt comit lattet dan sorge
 laet ons dagelyc dat rycke gatz
 sueckende wesen den tyt die
 wandelbaer is die sal hem sel
 uē vindē **G**od die vader die
 salt al vleenē toe wetē dat
 ons van noede wesen sal **E**n
 alsoe **A**ncelmus raet **L**aet o
 dynckē dagelyc dat wy ster
 uē sullē en alsoe en sullē wy
 in den vur den moeghe nyet
 sorgen **D**ie mysche **E**n sal
 nyemant dan geyn vursien
 micheit doe om die onderhal
 demisse van synē stae en hys
Scriptura **I**ac hy en trou
 wen of hi wilt mer nyet in

soe daniger maniere dat hy
toe voel daer om sorge en dat
ryck gades v'gettende sy **Ihs**
gebūdyt en heeft nyet geseyt
En arbeit noch en sorcht nyet
noch en sueckt v' spise dranc
oft cleit nyet mer hi seyt **En**
sydt nyet sorchtuoldich toe we-
ten by quader sorchtuoldichheit
die dat herte v'stoert en van
den ewigē guede af trect of
die vā gade mystrouwende
is **Meditatie en leernige**

In dese capittel soe wort
ons vā **Ihs** die ewige wyshe
salige leerē geyne **Eerste**
van geyne soat toe make
in der eerde mer in den he-
mel **Daer** op seyt die heilige
leerer **Fulgencius** aldus
Op dat wi dan in de hemel
schat make soe laet ons die
hemelsche dynge myne **Wil**
stu mysche wate war du
schat makes soe merke wat
du mynes **Wil**stu kenē wat
du mynes soe aen merck wat
du dynkes **Alsoe** saltu dan
dine schat bekene dynre
myne en dy myne saltu v'stae
by de bewise dynre gedach-
te **En** daer om seyt die heil-
ige leerer sē **Gregorius** dat
dat herte des mynsche in al
soe voel deele gedeelt wort
Alsoe voel als die dynge syn
die gemynt werde **Ite sē Ihe**
ronimus **Het** is dwaesheit

te
daer den schat leghē daer
du mynsche wt solste moe-
te scheide dat is in dese werlt
En die dan daer nyet vur
en sendet daer du ewighe
leue salt **Doert** soe werde
wi salichlic geleert dat wi
nyet mystrouwē en sullen
van alle dat goen dat ons
noetdroestich is want in be-
hoerlike tyde soe sal ons
got die hē daer af vur sien
off ystet sake dat wy doen
dat goen dat hi ons beu-
le heeft **Mer** yst dat wy
mystrouwē van dat geyn
dat tythick en v'genchike
is woe sullen wy dan hape
dat geyn dat ewige is **Van**
synē schepper wan hachet
die mysche die in creature
synē hape stellet **In** desen
heilige ewigehe settet ons
leue hē **Ihs** drie dynge die
got die hē den mysche gey-
ne heeft toe wete ziel en lich-
am en tythick guet **Die** ziel
mout onderworpe werde
oere vūste toe welken got
almeytich onderdanich
en gehorsam syn **En** dat
licham ois synē vūste toe
wete der ziele gehorsam
synde **En** dat tythick guet
ois synē vūste **Dat** is eerste
gade die yt v'lent heuet
om dat toe deile de arme
Ite der ziele op dat sy dat

myt bescheidenheit myne
In den heliam om syn noit
 broest daer astoe nemen
Ere **I**hu x' **G**ebet
 doet my toe schat leggē myt
 eertse gnet hier in der
 eerde **M**er dat loen der v
 dientē in dē hemel **E**n wāt
 ngemat en mach twē herē
 dienē by contrarichheit der
 dienste **D**oe vlost my vand
 heer scoppiē en eygentheit
 der werlt des vleischs en
 des viantz **O**p dat ic mach
 aen schonwē myt die eert
 sche mer die hemelsche con
 templatie **H**ere wilt der ge
 brechheit mynre natuerē
 toe werpē eyn vmeerder
 inge der gracie nu inden
 tyde tegenwaerdich **E**nde
 der glorie in tyde toe comē
 de op dat ic moit aē mert
 kē die lelien des ackers
Dat syn die denoete kynd
 der heiliger kereke bedect
 mytter claerheit d' dochde
Meer dan dat hoy dat sy
 die rycke deser werlt die ge
 worpē sullē werde in den
 fornaysse der hellē **D**uecke
 moit ic sonderlynge dat
 rick gatz en syn rechtuer
 dicheit **O**p dat ic myt by
 leynigē van tytelickē dyn
 gen doer den wech d' doch
 den moit comē ten ryck d'
 hemelē **A**mē

Dat wi ontfermhertich we
 sen sullē en nyemant voer
 delen **D**at xxxv capittel

En als die gebūdde
Ihus syn discipulē
 geleert hadde die viij salich
 en paciēcie toe hebē en van
 penitencie toe doe **E**n woe
 en wat sy biddē soldē hie hier
 op der eerde gey schatte ver
 gaderē en sullē **D**oe heeft hi
 sy mit selue sermoen van ont
 fermherticheit willē leerē
 seggende **A**

Weest ontfermhertich ge
 lick en als v vader ontferm
 hertich is **D**at is want got
 ons vader ons ontfermher
 tich is wt synre guetheit
Alloe sullē wi oic ontferm
 hertich syn om ons enē my
 sche salichheit doer die gotlike
 myne **D**aer op seit sē **I**he
 ronimus aldus **I**ch en ge
 dyncke myt gelesen toe hebē
 dat die mysche in quader
 doot gestorue is **D**ie geern
 gedaen heeft die werken
 der guedertiercheit want
 hi heeft voel biddelerē **E**n
 nt is omoegeflickē dat voel
 mysche gebet myt vhoert
 en worde **D**oert seit onse
 he **E**n en wilt myt oerdelen
 en gi en salt myt voerdelt
 werde **D**ie mysche **W**oe
 sal ic dyt vstaen ist quaet
 vōmissē en oerdel toe genē

Scriptura ¶ **D**erdel toe
geue gheschiet in twee manie-
ren **D**ie eyn maniere gheschiet
in den gerechtste geestelick oft
werltlick en in dat genal
nae den dynckalen vā par-
tien en nae recht toe oerdelē
dat is vdiensselick ¶ **D**ie and
maniere dat is soe wāneer
dat wi wt eenighe lichten
teikenē vā butte iemant or-
delē quaet oft ondochtelickē
toe wesen **E**n dyt alsoe toe
oerdelē vbiet die heer d' herē
ind dat om des wille dat en
mysche die is huyde quaet
of in gebreke **E**n morgen
soe is hi aūmyt biedt of
berou vnr got guet gered
kent **W**ant soe wie by wese
van iusticiē qualikē ordelt
of wt hem seluē en in hem
seluē wt eniger lichter sake
oft cleyn vmoede synē euen
mysche voerdelt in yt dat
doethicke sunde is **D**oe sundicht
hi doethicke en is vnr sulcke
sunde schuldich totter ewiger
dout geoerdelt toe wesen wāt
dat is tegē die liefde on-
enē naeste **E**n hier om soe
seit die ewige wijsheit **E**n oer-
delt myet toe wette by dese
quade maniere ind hi en
sult myet geoerdelt werde
Dat is toe vstaen aūmyt
en om oerdelens wylle **E**n
daer om soe ist dat beste wā-
neer wy van yemant

werck oft dadē twynelende
syn oft guet oft quaet is
dat wy al in dat beste oer-
delen en kiere **W**ant die
soe wort en guet werck wt
quaeder meymgē: en en
quaet werck wt gueder
meymgē gewoecht **E**n
de mysche plegē toe oerdelē
dat goen dat sy sien en hoerē
Maer guede mysche keere
dat mit beste **D**ie ander ma-
nere van dat werck oft
bewise vā ontferm hertich
geest ons die heue hē toe
kenē seggende **W**er geest
en v sal vgeue werde **D**at
is vgeest dē goenē die tegē
v mysdadich syn **E**n v sin-
dē sullē v weder om vgeue
werde vā gode tegens wē
mit sundigē gy mysdāc hebt
¶ **D**at derde is genet en v
sal gegene werde **G**euē
vā mōe tytlickē guede dē
armē die gebreke hebē **E**n
v sal weder om gegē
vnr dat tytlickē is dat ewi-
ge guet die ewige glorie
gegeue werde **T**oe weten
guede en volle en toe ge-
dructe maet die auer loepē
sal in mōe schoet myt soe
daniger mate als hi metet
dat is in den vdiensē soe sal
mē v meten mit loenē **D**at
is vgeest wt gueder herte
geest mōe almyse nae mōe
staet aūloedelickē **G**ot die

sal v uwe sundē puerlicken
 vgeue als of sy nyet gedaē
 en warē. **E**n hi en sal v nyet
 seromēde mer aūuloedehke
 geue ja m soe dan gey ma
 merē dat die mate aūlope
 sal. **W**ant dat loen sal syn
 banē alle v diēte en banē
 alle begertē. **E**n dese leerm
 ge heeft **I**hūs synē discipulē
 geleert. **O**p dat sy wettē sol
 dē ander luydē dat selue
 voert toe leere. **W**ant soe
 wie dat dē volcke wil predic
 ken en leere en selue doelt
 en nyet guet en is. **D**en ge
 schiet als die gebūde ihus
 seit toe wettē. **M**atth die eyn
 blynde den anderē leyde en
 oft alsoe geseide dat die eyn
 blynde den anderē waer ley
 dende mē slot oft grane
Dat is en ist nyet toe sorgē
 dat sy beide dwalē en vallē
 sullē. **H**et is en groette dwa
 heit als eyn blynde hē wyl
 syngele. **E**n als die nyet en
 weet meester wil wese en dē
 lude wil lere. **A**ls eyn manklac
 mā eyn loeper ~~oft koudiger~~
 eyn wyl wese. **E**n als eyn v
 mende mā eyn regierder wil
 wesen. **A**ls eyn stōme eyn roeper
 oft koudiger wil wesen. **E**n
 die guede leere **I**hūs seide
 vort dese gelickemisse vragē
 de aldus. **I**s eyn discipel oft
 schoher of leer kynt bauen
 synē meester. **R**echt of hi seg
 gen wolde. **D**een hi mer die

discipul is wyl en vol maet
 ist dat hi is als syn meester
Wat ist dattu en strohalm
 m dyns broders oge siende
 biste. **E**n du en sieste m dyns
 selues oge geyne balck. **W**oe
 moegestu tot dynē broder
 seggē beidet laet my dē halm
 wt dynē oge treckē. **A**ls du dē
 balck m dyns selfs oge nyet
 en biste syende. **R**echt af hi
 seggē wolde waer om wyl di
 dus berent wesen eynē ande
 ren om eyn cleyn gebrecke
 toe oerdelē v. **M**eister en dact
 dat nyet gy en sydt nyet meer
 der dan hi en is. **W**ant gi sy
 discipulē syt hi lydt myt der
 myschē crancheit: **J**nd doot
 oit alsoe soe moeget gy in dat
 stuck gelick mōe meester we
 sen. **B**edynckt v selue en siet
 mwendelike v sundē selues
 en gebreckē **J**nd corrigeert di
 eerste en al vore mōe gebrec
 kē. **E**n aen siet dan myt die
 reyne oge der ontfermher
 ticheit die gebreckē van mōe
 mede broder. **E**n daer om soe
 seit hi vort then is geyn guet
 boem die quade vrucht bren
 get. **D**an doerne soe en plant
 mē geyn vyfē. **D**och vā heft
 gē oft distelen en pluct men
 geyn drunc. **E**yn guet my
 soke die brenget alle tyt wt
 ten guede schat synre herte
 wat gnetis vort **J**nd eyn quact

† **E**n tē is oec gey quade boē die guede
 vruchte bryngt

myſche die brenget wttē quātē
 ſchat ſynre hertē wat quātē
 vort **W**t die aūuloedicheit **des**
 der hertē ſpreet die moont we
 der om ſoe wildi ſegghēde weſe
 tot my **H**ere hē en en doir nyet
 dat ic v ſegge **A**lle die goen die
 tot my comē en hoerē myn
 ſermone ic ſal v ſegge wen
 ſy gelick ſyn **D**y ſyn gelick dē
 mā die eyn huys is tūmerende
 en die diep dyluct en ſyn fon
 dament is ſtellende op eynē
 vaſtē ſtey **E**n als daer nae ey
 grote vloet is comēde ſoe en heſt
 die vloet dat huys nyet moegē
 lettē om des willē dattet ge
 fondeert is op eynē vaſtē ſtey
Die goen die nt hoert en dar
 nae nyet en werckt de gelic
 den goenē die ſyn huys is tū
 merende op die eerde ſonder
 fondamēt daer die viniere
 m **h**erwellet heeft **E**n is ſoe ge
 uallē en toe mael neder ge
 ſtort **M**editatie en **leermēge**
Die gebūdde wiſe meiſter
Jheſus geuet ons in deſe ca
 pitel voel ſaliger leerē **F**erſt
 dat wy gūedertiere en ont
 fermhertich ſy ſullē en dat wi
 nyemāt oerdelē en ſullē **H**ier
 toe vmaent oē oir die ſuete leer
 re **B**ernard⁹ aldus ſegghende
Wachtet di myſche toe ſy en
 curioes onderſuecker oft vme
 telich rechter vā ander myſche
 conuſatie **I**a oir al vindeſtu
 yt quaelicke godaē nochtan
 en oerdel nyet dynē enē naeſte

T geloepe ſy

Mer meer ſoe oſchuldicht hē
 en coſtu dat werck nyet oſchul
 digē ſoe oſchuldicht die meyn
 inge **D**ynckt dat toe ſy en on
 wetenheit of ey haestich **E**n
 iſt dat die ſekerheit des dynge
 gey onſcholt toe en laet ſoe
 ſegghet nyet toe myne tot dy
 ſelue dattet eyn ſeer drupſt
 ge becoringe was **E**n wat
 ſolde die ſelue becoringe van
 my gedaen hebē hadde ſy
 machyt in my genamē **I**tem
 vort op dat goen dat die ſue
 te hē ons leert **D**at wy ont
 ſelues gebreckē aen merckē
 ſullē en beterē eer wy ons tot
 ten gebreckē ons enē naeſten
 toe berispe genē ſullē **D**oe ſent
 ſoe **A**uſtuſm⁹ aldus **G**uedertier
 hick en behoeft delick is toe wa
 kē als die noet bedwypnat iemat
 toe berispe **D**at wi eerſte dynke
 ſullē oft dat alſulck ſunde oft
 gebreck is dat wy dat nyet
 aen ons gehadt en hebē ſoe
 ſullē wy **E**n iſt dat wyt ge
 hadt hebē ſoe ſullē wy dyn
 kē dat wy myſche ſy ind dat
 wyt heddē moegē hebē **E**n
 iſt dat wyt gehadt hebē en
 ny nyet en hebē **D**oe is toe ge
 dynckē die gemeynē cranchet
 ſoe dat vur de begryppinge
 of berispyngē nyet vur gaen
 de en ſy eemgē haet mer oſfer
 herticheit **I**tem ſoe vort leert
 ons **J**hūs in deſe ewangelic
 toe biddē toe ſoeckē en toe cloppi

Slaet au dyt blat
 totter a

Wech dat is die wech d' pene-
 tentie van vaskē wakē en
 dat vleischē syn ghenochte tot
 ontreckē. **E**n die wyde porte
 en broide wech dat is die
 vleischelike en werltlike
 ghenochte toe ~~schouwen~~ snecke
En desen quade wech toe
 schouwē soe leert die guede
Ihus dat wi quade gesel-
 scop schouwē sullē seggende
Wacht of kneudet **D**
 v van dē valsche pphete die
 tot v comē in scapkens cle-
 derē. **D**at is in onosel en sym-
 pel gelaet. **I**nd van bynē soe
 syn sy gripende wolue wacht
 v van vleiders nyet toe mē
En sult sy by oerē wercken
 wael kenēde wesen. **W**ant
 ey guet boem maect guede
 vrucht. **I**nd ey quade boem
 quade vrucht. **D**at is ey
 guet mīsche die eyne guede
 wil heeft die maect guede
 werckē. **E**n ey mīsche die
 eyne quade wil heeft die ma-
 ket quade werckē. **W**ant
 ey guet mīsche wille schat
 syns herte dat is wilsynre
 meynge en guede wille is
 vort ~~br~~ bringende guet toe
 wille guede warde en gu-
 de werckē. **E**n ey quade mī-
 sche is vortbringende quaet
 dat is quade warde ende
 quade werckē. **W**ort seide
Ihus **E**n guet boem en can
 feyn quade vrucht ma-
 kē. **A**lle boem die goy gu-
 de vrucht makē die sal mē
 af houwē. **D**at is wille ge-

selfscop doen vā allē gueden
 mynschē en werpē hem mit
 ewige vuer. **W**ort om toe
 toenē dat nyet ghenoch en
 is om salich toe wer dē soe
 seide **I**hus. **E**net alle die goe
 die seggen here here die sul-
 len gaen mit ryck der hemelē.
Mer die feyn die dē wille
 myns vaders doe die in dē
 hemel is die sullē mit ryck
 der hemelē gaen. **W**oel soe
 sullē my in dē dage dat is
 in dē dage des ordels seggē.
Here hē. **E**n hebij wy i dynē
 name nyet geplyctert ge-
 hadt dat is in die cracht
 dyns naemē. **E**n hebij wy
 oit in dynē name die dunelē
 wt die ludē nyet geworpen.
En en hebij wi oit in dynē
 name nyet voel groete crach-
 telike en wonderlike wer-
 kē gedaen. **E**n dan sal ick
 hem seggē dat it sy nyet
~~en kenne~~ gekent en hebbe.
Toe wete vuer mī waer-
 achtige discipulē en kynde-
 re. **I**nd sal vort seggē. **G**aet
 van my die boesheit werte-
 kende sydt gaet in dat ewi-
 ge vuer der hellē. **W**ot wile-
 kē toe merckē is dat te-
 kenē en myrakelē toe doe
 nyet salich en maect. **M**er
 dat volbringē der gebaedē
 gades. **E**n yt is geschiet als
Ihus dese waerde gesprackē
 dat is dese leerunge gedaen
 had. **D**oe heeft die schare vā
 den volcke van synre wis-
 heit en leernge verwondert.

gewest want sy nye myſche
alſoe en hadde hoere ſprecke
Want hi leerde die doth den
en hi en gelaefde he niet allen
tutliche gnet **M**er dat ewige
gnet **D**oe volgt daer nae
en hi was hem lude leerende
als die macht hebbende was
en niet als die ſcribe en pha
riſeen **H**y was ſprecke de leer
ende gebiedende en die wet
vclaerende als die goen die
macht van gade ſyne vader
dat is wt ſynre gotheit va
al hebbende was **N**iet dat
hi die wet wt nematz beuele
oft leermge of vclaerende
was: gelick die phariſeen en
ſcriben dat ſyn die geleerde
en ouſte vander wet die
wilcke **D**at wt de ſcriſte der
ppheten die wet toe vclare pleye

Moralisacie

Op dat goene dat **I**huſ
ſpreet vaden valſche ppheten
is toe wete dattet ſyn drie
valſche ppheten toe wete **D**at
vleiſche die werlt en die dunel
die den mynſche bedriegen
Die eerſte pphet dat is vleiſche
like begerte die gelaet de
myſche genochte **E**n sy betact
hem myt die ewige pyn **D**ie
inider viant is werltelike
begerte **D**ie gelaet de my
ſche genochlicheit **J**nd sy betact
hem myt alre armoede en
kattmicheit **D**ie derde is die
dunel die de mynſche gelaet

hoheit va ſtaet en houe
En hi betact myt die ewige
vwoorpentheit **E**n deſe valſche
ppheten en oit alle pporite en
dobbele geneynde myſchen
werde bekend in oere vrucht
te dat is in oere wercke **E**n
al moeghe quade myſche oer
quactheit een wyle tuit be
decke nochtans en iſt niet
wael mogelick sy en moete
ſom wille wercke nae oere ge
neychtheit ſonderlynghe i tep
tatie tegenheide wort oer
quactheit ontdeckt alſoe **A**n
guſtini⁹ ſeit **M**tem daer m
werde sy bekend dat sy die
ſympelē vdrucke die banē
hem ſyn **D**aer af ſprecke sy
qualyck sy wederſtaen die
correctie **D**y beroeme hem sy
en en doen niet dat sy ſeg
ge mit tegenheide marmur
ere sy en werde onlydſaem

Here **I**hu x^e alre gne **S**eb
dertierenſte **D**ie ons geleert
hebbe alle myſche ontferm
herticheit toe doen en nye
mant toe oer delē **G**eeft my
toe volbrengē dat goen dattu
leertſte op dat ic dy behage
mach doer dy ſelue **E**n vort
doet my doer de nauwe wech
der rechtuerdicheit **J**nd die
enige poert der penitencie in
gaen totter ſalē der ſalicheit
en dat leue der glorie **D**oet
my ſchouwe dat bedroch der

Slaet ey blat om totter 11

Daer op seit scē Augustinus
aldus Die hē Ihs xpus on
solde ons alsoe seer nyet ver
manē tot biddē et en ware dat
hyt geue wolve Mer om dat
gebet vhoert toe werde soe sy
van noede drie dyngē erst
dat mē bidt om dat goen dat
salich is Ten anderē dat dat
gebet vol standich sy sonder
yt toe vkiessen oft toe te late
dat dē gebede cōtrarie sy wāt
hy en laet nyet af van bedē
die nyet af van bedē die nyet
af en laet vā wael toe doe
Ten der dē dattet sy oetmoe
dich Augustinus Ist dat dat ge
bet oitmoedich en puer is
yet en sal nyet ydel weder
keere En die phet seit dat
got aen siende is dat gebet
der oitmoediger mynschē
Mer yt is toe wettē dat yt
goen daer salichkenken
salichlickē om gebedē wort
altyt nyet gegeue en wort
ter stont Mer wort vtae
gē om m bequaem tyt ge
gegeue toe werde Op dat
et alsoe toe werdeliker ot
fangē en gehaldē wort
want datter stont gege
uē wort Dat wort snoede
gereckent En som tyt en
wort mē nyet vhoert
m dat selue daer mē om
biddet Mer m yt anders
dat saliger en beter is

Daer af sprekt scē Augustinus
aldus En wilt dat nyet vur
groet haldē dat hy vā gade
nae moē wille vhoert wert
Want som wilē soe geest got
taernich synde dat geyne daer
du om biddes dat welcke hy
wt guedertierēheit weigert
som wilē leert got alsoe biddē
dat hy hem beneekt als den
medicus die die siecte keent
Belydet v siecte die here geuet
dy medecyn hy en vhoert dy
nyet tot dynē wille Mer tot
dynre zalichheit Het en geschiet
nyet dat goen dattu wilste
mer dat dy salich is En want
dat gebet van soe groter cracht
is soe sullē wy toe retht biddē
neerstelickē Daer om om
sche wilstu hydscemlick vdra
gē tegenheit soe biddet Wil
stu quade gedachtē vtre den
soe byddet Wilstu die lifflich
heidē des viantz kēnē en syn
bedriechlychheidē vheen soe
biddet Wilstu di seluē i geeste
lickē leuē oeffenē en die beger
te des vleischs nyet doe soe
byddet Wilstu die sūde wt
stropē en dat die dothdē m dy
geplant werde soe biddet
Wilstu op chmē toe dynē bin
degom m contemplatiē en hē
omhelsen soe biddet Matthe
die ewangelist die scrijft dat
goen dat Lucas m dyt ser
moen ogescrene gelatē heeft

En des gheles soe scrumet lucas
dat mathe⁹ geswege heeft toe
wette dat my geseit is en mat
th⁹ scrift dat **I**hus oir was seg
gende

En wilt dat heilich is de honde
myet geue: noch roesen vur
die vercken stroenen **D**at is
en wilt die heilige scrifte en
oer heymelicheit ofte sacra
mentē der heiliger kercken
Den quade weder spemige
mynsche en bespotters van
de heilige geloue myet toe ke
ne geue **O**p dat sy die heilige
scrifte en sacramentē myet en
vouwende en bespoette oft
wat quaetz daer wt neme
Mer gy die van guede wille
sydt en schet en biddet toe we
te van gade en yt sal v gege
ue werde **D**u ket gracie en
gy salt sy vynde cloppet roept
aen uwe vader en gy salt ge
hoert werde **A**lle die goen
die biddē of begeerende syn
behoerliche myt deuocie sy
sulle ontfangē dat dochdelic
ke is **E**n yst dat suetke sy sulle
vynde **I**nd die cloppe myt oere
guede wercke en gebede sy
sulle m gelaete werde m die
ewige glorie **E**n op dat wy
sulle moegē benoele dat dyt
alsoe geschē sal soe seit die ge
būdide **I**hus voel guede ge
lickemisse en eerste ald

Wat mā is onder v lude

of syn soen van hē broet en sche
de waer solde hi hē vur broet
steyn geue **E**n oft sy soen vis
sche waer en schende solde
hi hem m die stede van vissche
eyn serpent geue **R**echt of hi
segtē wolde seker neen **I**st dā
gy die quaet sydt dat gy ge
nende syt mwe kynderē dat
goen dat **gegeue** is gnet ge
geue is **W**oe voel toe meer
soe sal dan doen got v vader
toe wette die dat onste gnet
is **E**n die anders myet dā gnet
geue en mach of en wyl **I**nd
daer om alle dat goen dat
gy wylt dat v die lude sulle
doen toe wette redelike ende
nae der caritate of liefde dat
soe doet hē **W**ant hier m is
begrepe die wet en die pphete
want al dat die wet en die
pphete sy scrinende dat wort
hier m begrepe **D**oe seide
Ihus voort **G**aet doer die en
ge enge poerte want die wide
poerte en die brede wech die
is die den mynsche leit tot dat
ewige vlies **W**oe lude die gnet
meer den wech dan doer die
enge poerte **D**ie enge wech
die is den mynsche leydende
tot dat ewige leue en wey
mich lude syn den vyndende
Die mynsche **W**elck is die
enge poerte en rōt beduyt
mē al daer mede **S**criptura

Die enge poert en strenge

Nu laet y blaer weder om en
leest daer gy die b vynt

bedrieghenheidē **E**n geeft mi
nae toe volge des geestelicken
schapes in symphelheit en onno
selheit. Doet mi die wortel des
hertē vestygen in dē hemel
myet in der eerde. **O**p dat ic ge
vondē vdiene moit getrouwe
geuondē toe werde myet allen
in die bladerē der warde. **H**er
in vruchtē der gueder wer
ke. Doet mi doen dē wille des
hemelschē vaders. **I**nd dat ick
dijn warde horende mytten
werckē moit volbrengē. **O**p
dat ick in dy gesterkt by gē
becorngē van dy gescheide
en moit werde. **A**mer.

Woe dat **I**hūs nae dy sermoe
cynē **I**azarusschē mā gesont
mactē. **D**at xxxvii capittel

Want cynē guedemeester
toe behoert syn leer
mige mytē werckē toe vol
brynge. **D**oe heeft die gebūdi
de **I**hūs syn warde mytē wer
ke volbracht en gesteret. **W**at
nae dat hi dē volcke en nye
wet gepredict en geleert had.
En **E**n voel vā hem seluē ge
seit had: soe wolde hi mytē
wercken en myrrakelē bewi
sen den goen toe wesen die
hy was. **T**oe wetē god en my
schē want als mysche soe is hy
vondē berge geguen daer hi
op gepredict hadde. **E**n als got
soe heeft hi grote myrakelen
ghedaen welcke dat myemant

anders doen en mochte. **M**at
he die seit aldus. **A**ls **I**hūs vā
den berch gedacht is soe is hem
en grote schare van volck nae
genolcht.

En sich een lazar⁹ mysche ned
vallende ter eerde dat is myt
groter oetmoedicheit en be
trouwē des hertē heeft hem
aen gebeden seggende. **H**ere
in den ghy roult ghy mocht mi
gesont makē. **H**echt oft hi seg
gen wolde. **O** here dynē wille
is dyn werck en dyn werckē
syn dynē wille onder danich.
En **I**hūs heeft syn hant wt ge
steckē en henet hē geraect seg
gende. **I**ck wil reyn mactē toe
wettē dy. **I**nd haestelick soe is die
lazar⁹ gereynicht. **E**n **I**hūs
seide tot hem. **D**ich dattu dyt
nyemant en segges meer
ganc en vtoene dy dē priet
ter en offer dyn ganc gelick
moyses al dat gebaedē heeft
toe doen. **D**ie mysche. **W**aer
om soe vboede **I**hūs dattet
dese gereynichte mā myet
segge en solde dat hy vā **I**hū
gesont gemaect was. **S**cript⁹
Om des wille dat **I**hūs ons
exempel geue wolde als mi
emich guet werck gedaē hebē
dat mi ons daer in myet ver
heffen of ydel glorie hebē en
sulle noch ons beroemē. **D**ie
mysche. **W**aer om soe seyndē
Ihūs tot priesterē. **S**criptura

Het behoerde den priesterē
toe kenē en toe onderschende
dese siecke en lazarusē myschē
Toe wette woe dancij oer la-
zarie was. En als ainnijte
die lazrie wt dē volcke gesat
ware. Doe en solde mē sy niet
weder onder den luydē oft
in dē tempel oft inder synago-
gen toe gelatē hebij thē waer
dat die priester eerst vclaert
haddē dat sy gesont ware. En
somyge wille seggē dattet
Ihus daer om vboede toe
seggē dat hi den sieckē gesont
gemaect hadde. Op dat die
priesterscop hem toe beetter
vclarē solde gesont toe wese.
Want anders en om dat
sy Ihus hattē soe soldē sy licht
geseyt hebij dat hy niet ge-
sont en waer geweest.

Moralizacie

In desen lazaersche myn-
sche wort geistelickē vstaen
die sundige mynsche en dat
hy voel redē. **E**rste want die
lazarie is ey smettende sieck-
ind sozchlic ist toe wonē myt
lazersche myschē. Alsoe syn die
sundige myschē oit smettecht
want sy besmettē ander my-
schē en daer om ist sozchlick
myt hem couerserē. **T**en an-
anderē want die lazare is
ey sozchehckie siecke besmettē
de alle dat gheheel licham mer
die sinde is noch sozchlicker
Want sy beulecht en corru-

peert beide ziel en licha en daer
om soe ist seer toe schouwē. **T**en
derdē want die lazare is ey
stynckende en scrobende sieck.
Alsoe syn die sundige myschē
oit stynckende en dreyen var-
got en dē engelē. **T**en vierdē
want die lazaersche werckē
gescheide van anderē myn-
schē en lwerdē butte gestelt.
Alsoe syn die sundige mynsche
gesat butte der gracie gatz
ind gemeescop der heiliger
kerckē. En werdē gescheide
van dē guede toe wette hier
nae der vdiēntē en in toe co-
mēden tydē nae den ghesel-
scop naeder stedē en nae dē
loen. **A**lsulke lazaersche my-
sche sal myt betrouwē loepē
tot onse hē. **I**hus den waer-
achtiger medecynre. En myt
rouwē der sundē myt my-
haepende sal hi begerē ge-
suuert toe werdē. **I**n dese
getrouwē lazaersche soe sal
hi wt schaemtē en oitmoē-
dicheidē neder uallē ter eer-
den syn wondē thoēdē. En
myt tranē en suchte. **H**em
seluē sundich bekēnende myt
ontdeckē wondē remedie
suertende. En die ontferm-
herticheit gades myt rouwē
ger hertē aen roepende en
om genade biddende. **H**ier
gade sal hi hem voutmoed-
ghen en biddē dat hi by synre

gracie hem genake en gesot
make **E**n myt dese lazersche
sal hi roepē en seggen **O** heer
ist dat gi wilt gy moeghet my
gesont make **E**n dat doende
soe sal hi seker syn vander
ontfermherticheit gades sond
myshapē **W**ant guedertiere
is got die hē die nyemant en
vdrufft oft vstoet die tot hem
comē **M**eer allen mysche doet
hy op den schoit synre ont
fermherticheit **E**n vort als ^{tyā sy} ^{uē}
die sunder van gade alsoe ^{siden}
gesauert is soe sal hi hē ver
toenē in oitmoedigē **bly** behē
vur dē priester **E**n alsoe sal
hi werdē vsoent mytter hei
liger kerckē **E**n dan sal hi gade
offerē eyn sacrificie des lofs
toe wettē gade al om lauē
de en got dancbaer synde
En guedertiereheit synen
eūē naeste bewisende en tot
gode en den eūē naeste die
caritate en liefde bewarēde
Here **I**hū x^o **G**ebet
die vande berch des vader
lickē stoels en nidelickē
lichams neder gedaelt biste
Op dattu soldes genesse die
lazarie des myschelickē ge
slechtes **D**iet ick lazaries
beuleet myt alre hande vlec
kē der sundē aenbede dy hē
Ist dattu willes du moeges
my suuer makē wt reyt
die hant der gracie en der

guedertiereheit geraect
dat bynēskē en byptenste
des lazaers mysche dy aen
roepende ontfermt my ron
nich **E**n beneelt der sietē
der sundē **M**yn got en my
ontfermherticheit die myet
en wil die doot der sunderē
Mer dat hi bekeert werde
en leue volbrent dīsi my
sundich mynsche dat ic mī
sielē myet en sterue mer dat
bekeert werde en myt di
leue in ewichheit **A**mē

Woe **I**hū in capharnaū
centurioens knecht gesont
macte die gitchich was

Dat xxxv capittel

Den dach als dese la
zarsche mynsche
gesont was gemact
soe genaecte **I**hū die stat
vā capharnaū dat wilcke
die hoeft stede vande lande
van galileē was **I**n dese
stat soe was eyn heydens
capitein hondert gewapē
der lude onder hē hebbende
Aldaer vande romeynē ge
seettet genocent **C**enturio
Intrab seit dat dese **A**
centurio alsoe hi eyn heide
was soe outsach hi hem in
syn psoen tot **I**hū toe gaen
En hi seyndē die beste van
der stat tot **I**hū hem bidde
de **D**at hi tot synē huyse sol
de willē comē **E**n synē knecht

solde comē wille behaldē of
gesont machē **En** als die bes-
te vandē iudē tot **Ihm** getom-
mē warē en hem gebedē had-
dē dat hi ten huysē vā desen
Centurio wolde comē als des
wael werdich synde want
hy dat ioetsche volck was
mynēde **En** dat hy in teiche
van den eyn synagoge i der
stat aldaer getymert had
En **Ihūs** ter bedē vā dē die
tot **Ihm** gesant warē soe
gynck hy myt hem ludē **En**
als hi dat huys van centu-
rio was nakende **Doe** was
centurio tegens **Ihm** sendē-
de hnd begerende dat hy in
syn nyet comē en solde wāt
hy des nyet werdich en was
Mer mathe⁹ die seit aldus
als **Ihūs** vandē berch gecō-
mē was: soe syn hem groe-
te schare van volck genolcht
gewest is **En** als hy in cap-
haruaū getomē was **Doe**
quaem tot hem **Centurio**
dat is myttē geloue iud
doer syn badē seggende en
biddende **Here** myn kynt
dat leit in mynē huysē sieck
en yt wort seer gequelt **En**
hier af seit **Origenes** aldus
It gynck tot **Ihm** en vrent
man van naciē **Mer** myt
gnde alre naest nider herte
en in den geloue **En** pynne
van rydderē mer en geselle

der engelē **Ihūs** die bekēnē-
de was die guede meymge
van centurio die heeft hem
geantwärt en geseit **Ick**
sal comē en hem curerē dat
is gesont machē **Dyt** centurio
ghehoert soe heeft hi tot **Ihm**
geseit **He** ic en byn nyet wer-
dich dattu onder my dake dat
is in my woenkede in gaen
sals **Mer** segt alle en wort
en myn kynt sal gesont wer-
dē **Recht** of hi seggē wolde
Du hebbes moegentheit vā
al dattu gebiedes dat wort
gedaen yt moit geschic **Alle**
dynck dat is dy onder danck
du biste hē en meester vā al
soe dy belieft soe salt geschic
ic weet by my selnē wael
Ick byn en mā geseet onder
eyn hoege macht **Toe** wete
onder die roimeynē dat wilde
gy nyet en syt **Want** mye
mant en is bauē v iud ick
heb rydderē onder my **En**
ic seggē desen of dē gaet en
hi gaet iud ic seg eynē ande-
ren comet en hi comet **En**
ic seggē mynē knecht doet
dyt en hi doet soe **In** des ge-
lycx soe sal dyn gebot gedaen
werdē in den yt di gheeft
toe gebiedē myt eynē wārde
sonder dy toe vmoede om i
my huys toe comē **Want**
du got biste al omc tegewar-
dich den die engelē en alle

creature geschoersam sy moe
te **W**ar waer in dese **waer** de
wort groot bekent dat gelo
ue en outmodicheit vā cēturio
En daer om alsoe sē **Augusti**
seit seggende hē seluē onwer
dich: soe is hi roerdich gewor
de soe dat xpūs nyet in syn
huysē **M**er in synre hertē ge
comē is **I**hūs al dnt hoerende
heuet hem getoent als v̄vōn
dert vā dat betrouwē en dat
geloef van desen heydensche
man **E**n heuet hem om ge
keert seggende tottē goenē
die hem volgende warē **W**ar
waer seg it v **I**ck en heb be
soe voel geloefs nyet geuon
dē in ysrahel **T**oe wettē als
doe in ysrahel tegenwordich
in leuēde hūe synde dat wilt
ke toe v̄staen is nyet vā den
goenē die daer tegenwaerdi
nich warē toe wettē die apos
telē **M**er ander mit gemeē
Ick segge v daer sullē voel
van oestē en westē comē en
sy sullē ter tafelē geset wer
dē myt **abraham** **ysaac** en
iacob **D**at is nyet alle die
iudē mer oit meer anderē
butē desen landē toe wettē
die heyden die sullē myt **abra
ham** **ysaac** en **iacob** dat ryck
gades besittē **E**n die kynder
des rycks dat is van dyt rick
der iudē en die v̄carē warē
tot dat rick der hemelē die
sullē geworpe werdē in die

199
rotterste duysstermisse daer
wēnē en crysche van tandē
is **V**an dese duysstermisse sē
is toe wettē dattet tweeder han
de duysstermisse syn toe wettē
duysstermisse der sundē en d'
hellē **W**ant alsoe **gregori**
seit die m̄wēdige duysstermisse
syn blythheit des hertē **E**nde
die rotterste syn die ewigen
nachtē der v̄doememisse **E**n
Ihūs was myttē seggende
tot centurio ganc en gelick
du hebbes geglocht soe sal s̄
dy geschien **E**n dat kynt is
in der vren gesont worden
Die mysche **B**ey roe comt
dat **lucas** die noemt desen
eyn knecht en mathēus
die ist noemēde centurions
kynt **Scriptura** **G**roete
herē en oit ander ricke lude
die hebbē dienres en jongen
in oerē huysē die sy soe lief
hebbē als oer kynder **E**n syn
oit dnt wille soe damge ion
gē oer kynder noemēde **E**n
daer om in desen centurio
die alsoe grote socholdich
hadde om synē knecht **D**oe
werdē wy geleert dat wy
onse dienst badē en onder
saetē ontfermē sullē en sorgē
vur hem dragen

Meditatie en moralizatie
Omysche meret hier die oit
moedicheit ons hē want tot
Centurioens knecht was hy

berait toe gaen oit myet ge
beden synde **M**er totte soe
van de regulus en wolde
hi myet gaen als schonwen
de pomprie en houerdie ia
oit daer om gebede synde
Want die hoeft ghot aensiet
die oitmoedige en die houer
die vsmact hi **I**nde wilcke
alsoe **Gregorius** seit onse
houerdie berispt wort die
in de myschē wt nemedē sy
die personē myet eerende
oer natuer **D**aer by dat sy
nae dat beelde gades gesa
pē syn mer die hocheit en
rycheit **W**ant wat mach
vur gade snoder of vsmad
syn dan die eere toe halde
aen die mynsche **I**nd myet
toe ontsien die oge **W**ant we
dige getuyge **W**ort o my
sche ist dattu biste ghytich
in d' ziele **I**nd di in d' zielen
qualickē genoethe alsoe **se**
centurioens knecht ghy
tich was in den licha **D**oe
biddet en seyndet die heilige
op dat sy vur den here bid
den vur dy **E**n myt **centurio**
soe roept deuotelickē totte
herē seggende **H**ē my kynt
leit ghytich in d' huyse en
wort qualick gepymcht
En om die broetscheit d' na
tuerē die synckenheit
d' sundē en mēichuoldich
der ellendē en byn ick myet

werdich dattu comē soldes
onder myn dach soe namme
soe onreyn en soe vualle
de **H**eer segt alleē een wort
en sy sal geuefē tot uwe ge
hadē **E**n want dyt waert
vā **centurio** vā sulcker craste
was dattet hē werdich mac
tē **D**at xpus syn herte be
woende **E**n om dat licham
xpi toe ontfangē in d' hei
lige sacramēt nyemāt w
dich en is **D**aer om als in
ter tafelē gatz gaen en in
onse broetscheit aen mere
kē soe sullē wi hier by ge
leert synde seggende **H**ē
it en byn myet werdich
dattu comē soldes onder
myn dach **I**nd dat it dy wer
dige licham ontfangen
sal in mynē mont **H**eer
segget alleē en wort en my
ziel sal gesont werden
Heer **I**hu x^c ick **G**ebet
en byn myet werdich dattu
comē onder dat dach myn
vleisches **W**ant dat kynt
der synlichheit leit ghytich
myt die siecheit der sunde
mit huyf myns licha
En wort qualickē gepym
micht myt beroerte d' beger
tē **H**eer coemt by wt miste
tinge d' gracie en segt myt
een woert der waerheit
dat my kynt gesont werde
en op staen vā sundē **O**nt
fermhertige hē geuet my

onder die macht dynre gra-
 tiē geseet toe syn en vā dynre
 gratiē onder my hebbende
 natuerlike cracht **D**at ic
 macht hebē moit toe v̄dry-
 nē schadelike gedachte en
 beroerē **E**n int guede toe
 geduerē ind den licham toe
 beuelē dattet onder danck
 sy den geest **A**mē

Doe dat **I**h̄s eynē besette
 mysche vloste en vā sē pe-
 ters wyfs moder

Dat xxxix capittel

Men beuynt dat sē pe-
 ter gebare was ind
 stat genonit bethsabda **M**er
 syn huysvrouwe die was ind stat
 die stadt van capharnaū
En die gebūde **I**h̄s aldus
 in die stat vā capharnaū
 getomē synde **E**n des cen-
 turoens ionge gesont ge-
 matt hebbende

Doe is hi inder synagoge
 gegāen **D**ie ioden die had-
 dē in elcke stat eyn synago-
 gen synagoge gelick wy
 kerstē kerckē hebē **A**l daer
 hi op den sabaoth dē volcke
 was leerende **E**n sy v̄won-
 derdē hem alle van synre
 leermge **W**ant hi en hadde
 die wet en die pphete myt
 geleert nochtans leerden
 hi sy claerlickē dē volcke
En hi sterckte sy myt goet-
 ken werckē ind syn warde

ost sermonē die warē van
 machte **W**ant sy vorachte
 inder mynsche herte hi vol-
 bracht sy en hi sterckte sy oic
 mytte werckē en tekenē
En in der synagoge soe was
 eyn mā hebbende bynē eynē
 onreynē duuel ind hi riep
 myt lader stymē **L**aet aff
 wat is dy en ons nazareen-
 sche mā **R**echt of hi seggē
 wolde **W**at hebben wi myt
 dy gemeens wat leit dy aē
 ons wat onder wyntu dy
 van ons bistu getomē om
 ons toe pynē toe v̄ragē en
 toe v̄deruē var tyt dat is
 om af toe nemē ons macht
Daer by dat wy hynder hi
 syn den mynsche **I**ck wette
 dattu eyn mā gatz biste **H**eilich
En ist myt genoch laet my
 doch myt vrede in dese my-
 sche blyuē **E**n **I**h̄s die heft
 den duuel beryspt seggende
 wert stom toe wete swijet
 en ganc wt ganc wt dē
 mysche **E**n soe worp die du-
 uel den mynsche daer ned
 en quelden seer ind soe schei-
 dē hi wttē mysche **E**n doe
 gync die vloste mā doer
 den volcke vā dane **E**nde
 myt dē soe is in dē volcke
 grote vrese getomē sprekē-
 de onder een **W**at is dyt
 wort wat is dyt toe seg-
 gē wāt hi in machte en

crachte gebiet den onreynē
geist en dat hi wt gaet dat
is wt synē ~~gehele~~ badē
en myet myet wt crachte
van yemant anders. En
van desen soe is die fame
v'kundiget in die stede en
lantscoppe.

En tot desen tyde soe was
symon dat is scē peter
wyfs moder gehaldē myt
groter kortse. En sy baden
vur oer toe wette die discipu
len en vrynde ind als Ihūs
tot petrus ter huyf getome
is toedae syns wyfs mod
was wonēde en oer heeft ge
sien vande kortse sieck ligge.
Doe heuet hi oer die hant
gegeue in maniere als me
duet als nemanit eyngē siec
ke op wil trecke. En Ihūs
die heeft dē korte gebaden
dat hi van oer scheide solde.
En ter stont soe heuet oer die
korte gelate ind sy is op ge
staen en heuet Ihū en syn
discipule gedient in alle schy
of sy myet sick geweest en had
diner sterckor wesende dā
sy vur die siecke geweest was.

Die mynsche. Dyt is wat
wonderb want gemeynhe
als die korte eyne mynschen
is latende soe blyst die myn
sche is nochtans lange tyt
swack en wech van nature.
Scriptura. Dat is wael war
als die natuer oer beloeft heeft
mer dese meester der natuerē

die is hane dat werck der na
tuerē. Ihū heuet dē mynsche
van der eerde gemact dat
meer is dan een cranch my
sche gesont toe make. Doe
heuet sy die crachte die sy vā
xpo ontfynck in dancbaer
heide geschuycke in synē diest.
En alst anent geworde was
soe hebbē sy Ihū gepresen
tiert en gebracht voel sieckē
mynsche ind voel besette myt
duel. En alleyn myt synē
waerde soe warp hi die gees
te dat is die dunclē wt en
al die quaet hebbende ware.
Doe wete die sieckē waren
die heuet hi gecureert ende
gesont gemact. En al dat v
vult solde werde dat goen
dat by ysaias dē pphet geset
en geppheteert was seggen
de. Ihū heeft aengename ose
cranchheide en onse siecten
heuet hi gedragē. En die v
andē gynge wt voel mynsche
roepende en seggende tot
Ihū. Du biste die soen gā. En
Ihūs berispte sy en liet sy
myet sprecke want sy wyft
tent by vmoede dat hi xps
was mer nochtans myet by
sekerē wette. Daer op sent die
glose dat got hem daer o ver
boet toe sprecke op dat nye
mant hoerende dē duel die
waerheit segge naemaels
hem volge en solde als hi sy
in dwalinge leide. Want hi

113.
is als en oneerbaer meester
die myn get waere dynen
onder die valsche **O**p dat **u**
hy onder dat deusel der war
heit bedecke die valscheit
Dort seit **L**ucas dat des mor
gens he **J**hus van dane in
dat desert vertage heeft om
hemmelicke toe bede **E**n die
scharre der lude die hebē he
begeerliche gesocht gehad
mytte geloue **E**n sy syn tot
hem gecome myt haere en
hebē hem gehalden myt
myne **O**p dat hi van hem
lude nyet gaen en solde de
wilcke hy gesent heeft **I**ck
mout ander stede oit predic
ken en kundige dat ryck
gades **D**at is woe me comt
ten rycke gades toe wette
doer de wech der peneten
ne alsoe ic daer om gesent
byn **E**n hi is myt de gewest
predikende in die synago
ge van galileen

Moralizatie

In den dat dese warseide
siecke vrouwe van **J**hu gene
sen zynde hem lichamelick
ontfynck en dienēde i oere
huise **D**oe werde wy wy
geleert geestelike **J**hu toe
ontfange in onser herte
Daer af spreek **C**irill **a**ld
laet ons **J**hu ontfangen
want als hi ons visiteert
en wy he dragē in der her
te **D**an sal hy wtlaesse die

heite der quader waelhuse
En hi sal ons gesont ma
ken op dat wy hem dienē
dat is op dat wy syn belieste
en wael behage volbryn
ge **E**n geestelick wort hier by
terstaen ge gene dat geyne
dienst gade bequae en is
war die genesynge van den
sunde **M**er alsoe balde als
die morsche genesē is van de
korte der sunde **D**an sal hi
he ter stont becomere en ge
hechick gene totte gotlike
dienst nae dat wort van
se **P**aulus seggende aldus
Alsoe gy v lede gegene hebt
toe dienē der onreynheit
en der boesheit **A**lsoe geuet
nu v lede toe dienē der recht
uerdicheit in heilich mak
ge

Gebet

Here **J**hu xpe v drijft
en wtwerpt de onreyn
geest van my op hy my in
geynre manere en mach
beulecke of in smette halde
Op dat ic moet syn en schy
ne der werlt doir **A**ls ic va
de quader besitter vloist sy
sal die ons quelt myt oren
ne begerde **I**ck bidde oit
he dy in medicyn der ziele dat
tu gewerdige wille my
te genesen van de corte der
sunde **O**p dat ic daer af op
staende dy moet dienē en
bequame dienst beruyson
Die he soe geneest my en
alle mynsche gehalde by v

† wy

421

Dat xl capittel

五

werde daer om laet af hem
toe bewene als doet synde
die du toe hantz salt leuen
de sien vrysen **Doe is Ihus**
aen getrede die ey troester
der bedroefder is en der
ghynre tranen aensiende is
die ander mynsolijē sunden
en ellende bewene **En** heeft
die bare of kyst daer die
doede in lach aen getast
en die de doede dragende
ware die syn blyuē staen
En die mogende he die heeft
totte doede gesprackē ghed
seggende **Ik** segge dy ion
ghelyc staet op **Jnd** hy is
op gerysen en gesette i die
kyste oft scrynē en hi be
gaen weder toe spreken
En aldus weder leuende
soe heeft die gebūde he
Ihus synre moder gege
uē op dat sy in hem ver
trout solde werde die om
hom bedroeft was **En** al
die dyt sate die worden
myt anytē ombewange
en sy warē got lanē de
en seggende **Belanct** sy
got want onder ons **is**
soe is ey seer groet **phē**
te op gestaen **Toe** wetten
die **phē** die nider wet ende
van de **phē** belanct is **En**
want got die he gemisiteert
heeft syn volcke toe wette
sendende hem de behalder

174.
om hem toe vloessen gelick en
medecynre viseteert syn siet
ke om die toe genksen Ende
hier van soe is ouer alle
indeen en groet spracke ge
worde Jnd des gelycx oit m
alle die lande daer om trent

Moralisatie

In dese doede wort gees
telick vstaen en mysche die
wilcke doir is myt doethicke
sunde Jyn moder is die hei
lige keerecke die ge wilcke
geestelike beweneende is
die doir oere kynder En droe
niger is dan eenige moder
om oers kyntz doir Die vier
dragers syn toe wette my
ne der sundē: vrese der pene
tencie: haep der betermige
naemaels: En vmetenheit
vander ontfermherticheit
gades Off die vier dragers
moegē oit syn vier ander
dynge die wilcke die ziel doe
volherde m sundē toe wette
Haep van lange toe lenē
die nochtans de mysche dat
wile bedriget aen mercken
de van ander mysche sundē
daer by dat die mysche myt
en achtet hem seluē toe beterē
Dwase haep naemaels pe
netencie toe doen vur die sū
de Jnd dan genade toe veri
gē en ongepyncht d sundē
Daer by dat die mysche tott
sundē voel bereider wort
Jte die kyste oft bare Des

doede is die consciencie des
sunder m die wilcke hi leit
als en doede m der kiste En
alsoe damge mysche doir m
sunden wort geestelick vmet
byde gebede der heiliger kert
ken Jnd van guden mysche
oere kynder En soe romet
ons behalder got almechtich
tot sulckē doede en naket
hem als hi hem genet enige
vur comēde gracie ofte gū
de begeerte tot synre salich
En hi aen tastet die kiste als
hi die consciencie en oit dat
haerde herte des sundige
mynsche vmorwet tot pene
tencie En brenget de sunder
tot kēnisse syns selues Jnd
dan soe vryst die doede vā
der sundē En daer om wilt
got die sundē vstaen toe w
de byder doir om toe toene
woe seer dat die sundē toe
schouwe is en woe droene
dat mē daer af syn sal toe
wette als vander doir Alsoe
droene solde hegelick sy die
synē vrynt m doethicke san
dē siet leuende als oft hi hē
doir sage Iac meer droene
ger hoert hi toe syn want
geyn sothelicker dynck en
is dan mde dreck der sundē
en m die doir der ziel toe leg
gen En die myt achte toe
beterē myt penetencie en
daer vā toe vrysen want
Omynsche al waert soe dat

du sprekeb myt tonghe der
engelē. En dattu by dynre leer
mige alsoe voel myschē bekeer
dens als **mensch** myschē syn
gewest van begyne der wlt.
En du dy seluē myt penetenac
myet en suuerdens soe bystu
gewordē. Als ey cluyckende belle
die mit luyden oer seluē vlytē
de is ind yt en sal dy toke ewi
ghe leuē myet vdiēntlickē syn.
Ite al mactens du **h** dorsterē
en **h**ospitalē myt dynre
hant daer in voeden de alle
die armē vande werlt. Doe
en bystu inden staet der be
haldemisse myet alsoe lange
alstu biste in doot sundē. Item
al wordē vur dy gedaen du
sent **h** myssen en al badē alle
die engelē en heilige inden
hemel vur dy myt bloedige
tranē tottē rotterstē ordel toe.
Doe en soldē sy got myet conē
gebuygē om dy toe ontfermē
waert dattu van hynē schei
dens in doot sundē. Daer o
bewenēt dyn sundē in deser
tyt. Want dyt bewenē van
den tytlickē doet des vur
seidē ionghenē dat betec
kent ons dat wi onse sundē
bewenē sullē om die wilcke
dat wi ewilickē steruē soldē
moetē. Die guedertierenheit
en barmherticheit gades
biddende dat hi ons wt syn
re gracie en wt grondeloc

ser barmherticheit ontfermē
wil ons onse sundē vgeue en
van der doot der sundē vuer
kē wil. Laet ons om onse en
vur ons eue myschē sunden
weenē want **crisostom** die
seit. Geen dynck en bemorwet
noch en trecket got meer tot
ontfermherticheit en syn gra
tie toe vcrigē. Dan ymige tra
nē wt berouwe en wt myn
uē gestort synde yt sy datmē
syns selues sundē of anderē
myschē sundē. **G**ebet.
Here **I**hu x^e wilt comē in
naym toe wete die ziel wagtē
de van beternigē wilt na
ken der poerte bedwyrngen
dat sy doer die spne myet en
comē tottē wercke. Comet aē
myt gracie aentast myt co
rectie brutē moetē staen die
oersakē der sundē. Beght der
zielē liggende in sundē dat sy
op sittē by guedē wille dat sy
begynē toe spreckē by bely
dynge. Dat sy op staen bi guē
dē werckē geuet sy weder
oere moder toe wettē der
gracie op dat sy staen moit
by gestadicheidē. En alsoe
moit dyne waerheit vpsen
tierē dyn volcke toe weten
die crachtē der zielē begheertē
en gedachtē aūmytz kēmissē.
Dyn dochde moit dat doen
aūmytz gen wercke en dyn
guetly aūmytz beluedyge. **A**mē

Wandē scribe bedriegher en
van twe andere die Ihs nae
volgē woldē Dat xli capitt

Oades Die mysche
ontfermherticheit
 gact haue alle syn werckē
 Ick bekene dat die beste offer
 hande die mē hē mach offerē
 dat is ey berouwech herte
 Meer wilt ons doch voort
 seggē wat geseheidē hier na
Scriptura Ick wilt dy seg
 gē in desen tydē soe volghē
dē gebēdide Ihs voel lude

In die gebēdide
 Ihs spende om trent hē ey
 schare vā volck die hem vol
 gende was: soe beuael hi sy
 discipulē dat sy aā dat veer
 oft die zee van galileē myt hē
 vare soldē **I**n ey vander sca
 re toe wettē eyn scribe dat
 is eyn meester oft van den
 geleerdē van der wet die
 wilcke Ihs volgende was
 myt wt dochdē of van de
 uotie **M**eer om enige sub
 tilheit van hem toe leeren
 daer by dat hi vheue soldē
 werdē **D**ie heuet tot Ihs
 gesent myt als ihm var sy
 nē hē bekēdē **M**er meester
 ick wil dy volghē soe waer
 dat gy trecket oft rensēt
Ihs syn quade honerdige
 en strichgē meymige wal
 kēdē heeft hem gesent
 Die vossē toe wetē die loog

en bedriechlick syn die hebbē
 oer halen **I**n die vogelē vand
 ludyt toe wettē die hōndige
 en die ydel glorie suckende
 syn die hebē oer nestē **M**er
 die soen des mysche dat is eyn
 re maget soen en heeft myt
 daer hi syn hoeft op rusten
 mach **R**ech of hi seggē woldē
 Ick en heb geynē straet van
 princē om dy toe onthalden
Du en sueckes myt eenige
 dochdē tot uwer zielē salich
 toe leere **M**er du biste gelic
 den vossē bedriechlick ind ge
 lick den vogelē haue dy vhe
 gende sueckende hoege werlt
 lücke dynge **I**ck en beger
 dyn volgen myt **H**ier op seit
 sē ian crisostomus aldus **A**en
 meret woe die hē mytē wer
 ke bewyft die armoede die
 hi den mysche leerende **W**at
 hi en hadde tafel noch huys
 noch anders des gelicken
In myt desen soe is ey vā
ihus discipulē vader gestor
 uē geweest en die selue disci
 pul dat vnaemē heeft soe is
 hi tot Ihs gecomē seggende
He eer dat ic myt dy aner
 die zee vare soe laet my
 mynē vader begraue die
 nu afkinich geworden is **D**ie
 gebēdide Ihs die woldē doe
 schienē dat wy vader en
 moder en alle vleischelike
 begertē en liefde achter late